

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2024

ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2024

Εξώφυλλο: #ShowYourStripes – Θερμοκρασιακή μεταβολή στην Ευρώπη από το 1960 (δεκαετία ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ως το 2023. Πηγή: University of Reading, Institute of Environmental Analytics.

Το WWF Ελλάς είναι η εθνική οργάνωση του διεθνούς περιβαλλοντικού δικτύου του World Wide Fund for Nature στην Ελλάδα.

Αποστολή του WWF είναι να σταματήσει την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και να χτίσει ένα μέλλον αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπων και φύσης, προστατεύοντας τη βιοποικιλότητα, διασφαλίζοντας τη βιώσιμη χρήση των ανανεώσιμων φυσικών πόρων, και προωθώντας τη μείωση της ρύπανσης και της σπάταλης κατανάλωσης.

Επικοινωνία: Θεοδότη Νάντσου, επικεφαλής πολιτικής, WWF Ελλάς

© Μάρτιος 2024, WWF Ελλάς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	5
ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	7
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	8
1. Διατήρηση και ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.....	8
2. Επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας	10
3. Τέλος στη χρήση ορυκτών καυσίμων	12
4. Μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων.....	14
5. Μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.....	16
6. Υιοθέτηση πλαισίου για την κλιματική ανθεκτικότητα.....	18
7. Αύξηση των επενδύσεων για τη φύση και τους ανθρώπους.....	20
8. Εφαρμογή του παγκόσμιου πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα	22
9. Ανακατεύθυνση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων προς την πράσινη μετάβαση.....	24
10. Προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων	26
11. Επίτευξη του στόχου για 100% ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	28
12. Φιλική προς τη φύση ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	30
13. Επιτάχυνση της προόδου προς καλή κατάσταση ποταμών, λιμνών και υπόγειων υδάτων	32
14. Καλύτερη εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.....	34
15. Ενσωμάτωση της οικοσυστημικής προσέγγισης σε όλες τις θαλάσσιες πολιτικές	36
16. Βελτίωση της συμμετοχής του κοινού και της πρόσβασης στην πληροφορία και τη δικαιοσύνη ..	38
17. Προώθηση μιας δίκαιης και ισότιμης μετάβασης	40
18. Μείωση της επίδρασης της ΕΕ στην αποψίλωση των δασών	42

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πριν από πέντε χρόνια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, ένα τολμηρό σχέδιο κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, επίτευξης της κλιματικής ουδετερότητας και αντιστροφής της απώλειας βιοποικιλότητας. Εάν συνεχιστεί, επεκταθεί και ενισχυθεί, η Πράσινη Συμφωνία θα προστατεύσει τη φύση, τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, προσφέροντας ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον. Ωστόσο, δεν είναι διόλου βέβαιο ότι η πρόοδος θα συνεχιστεί απρόσκοπτα και την επόμενη περίοδο, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τις έντονες πιέσεις που κατά την τελευταία χρονιά πενταετίας 2019 – 2024 ασκήθηκαν προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για χαλάρωση της πορείας μετάβασης προς ένα περιβαλλοντικά υγιές και κλιματικά ουδέτερο μέλλον.

Οι ευρωεκλογές του 2024 είναι προ των πυλών. Το WWF διερευνά τις θέσεις των κομμάτων που ζητούν την ψήφο των ευρωπαίων πολιτών σε σχέση με τους κρισιμότερους φακέλους περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και επιδιώκει να προσφέρει στους ψηφοφόρους σημαντική πληροφορία για όσα μπορούν να περιμένουν από τους μελλοντικούς εκπροσώπους τους. Δεδομένης της σοβαρότητας των συνεχιζόμενων κοινωνικών, περιβαλλοντικών, κλιματικών και γεωπολιτικών προκλήσεων, οι εκλογές αυτές έχουν σημαντική σημασία στην ιστορία της Ένωσης. Τώρα, περισσότερο από ποτέ, όλα τα πολιτικά κόμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι απαραίτητο να δείξουν φιλοδοξία και να αναλάβουν κατεπείγουσα δράση κατά της διδυμης κρίσης του κλίματος και της βιοποικιλότητας.

Θα δώσουν οι εκλεγμένοι από τους ευρωπαίους πολίτες λαϊκοί αντιπρόσωποι προτεραιότητα στην Πράσινη Συμφωνία ως κορυφαία πολιτική ατζέντα για την επόμενη πενταετία; Θα προτάξουν φυσικές, οικολογικά βιώσιμες και οικονομικά αποδοτικές λύσεις για να ενισχύσουν την αυτονομία και την ανθεκτικότητα της Ευρώπης; Θα εξασφαλίσουν τις αναγκαίες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις για την προώθηση της μετάβασης, στηρίζοντας παράλληλα τις ευάλωτους κοινωνικές ομάδες και τους βασικούς οικονομικούς τομείς;

Ας μάθουμε λοιπόν τις θέσεις των κομμάτων σε σχέση με τους 'καυτούς' πολιτικούς φακέλους της επόμενης πενταετίας των ευρωπαϊκών θεσμών.

Τον Δεκέμβριο 2023, το WWF σε ευρωπαϊκό επίπεδο διατύπωσε μια σειρά από προτεραιότητες για την επόμενη πενταετία, ώστε η ευρωπαϊκή κοινωνία και οικονομία να γίνουν πιο ανθεκτικές και να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις κρίσεις της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας βιοποικιλότητας. Οι προτεραιότητες που διατυπώθηκαν από το WWF σε ευρωπαϊκό επίπεδο αφορούν τους εξής τομείς δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. [Κεντρικό κείμενο](#): Άνθρωποι και φύση στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής πολιτικής
2. [Κλιματική πολιτική](#): Επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας
3. [Θαλάσσια πολιτική](#): Διασφάλιση της υγείας των ωκεανών για τους ανθρώπους και τον πλανήτη
4. [Οικονομική πολιτική](#): Προώθηση βιώσιμης χρηματοδότησης
5. [Διατροφικά συστήματα](#): Βιώσιμη διατροφή για όλους
6. [Βιοποικιλότητα](#): Επένδυση στη φύση για την ευημερία των ανθρώπων και του πλανήτη
7. [Παράνομο εμπόριο](#): Τέλος στο έγκλημα κατά της άγριας ζωής.

Το ερωτηματολόγιο προς τα κόμματα που διεκδικούν σε επίπεδο κρατών μελών τη λαϊκή ψήφο διατυπώνει προτεραιότητες σε 18 κρίσιμα πεδία ευρωπαϊκών πολιτικών που αφορούν τα φυσικά οικοσυστήματα, την κλιματική σταθερότητα, τα διατροφικά συστήματα, τη γεωργία και την αλιεία, την οικονομία, την ενέργεια, και τα περιβαλλοντικά δικαιώματα.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στα κόμματα που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, ενισχύοντας τη δημόσια λογοδοσία τους προς την ελληνική κοινωνία σχετικά με τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την ερχόμενη πενταετία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τον Δεκέμβριο του 2023, το WWF σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση έστειλε ερωτηματολόγιο στα κόμματα που μετέχουν στο Ευρωκοινοβούλιο και στα εθνικά κοινοβούλια και διεκδικούν την ψήφο των ευρωπαίων πολιτών στις ευρωεκλογές του Ιουνίου 2024.

Το WWF-European Policy Office έστειλε το ερωτηματολόγιο στα δέκα καταχωρισμένα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα που μετέχουν στις ευρωεκλογές του 2024,¹ ενώ τα εθνικά γραφεία Ελλάδας, Αυστρίας, Βελγίου, Γαλλίας, Γερμανίας, Ισπανίας, Ιταλίας, Κροατίας, Ολλανδίας, Πολωνίας, Πορτογαλίας, Ρουμανίας, Σλοβενίας, Σουηδίας, Τσεχίας, και Φινλανδίας και απηυθύναν το ερωτηματολόγιο στα κόμματα που σε εθνικό επίπεδο θα διεκδικήσουν είσοδο στο νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Σε αυτή την έκθεση, παρουσιάζονται μόνο τα αποτελέσματα από το ελληνικό ερωτηματολόγιο.

Στην Ελλάδα, το ερωτηματολόγιο στάλθηκε από το WWF Ελλάς στα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων και/ή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς επίσης και στους ανεξάρτητους ευρωβουλευτές, με εξαίρεση πρόσωπα και κόμματα που σχετίζονται με πρόσωπα τα οποία έχουν ποινικές εκκρεμότητες. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο στάλθηκε στα εξής κόμματα:

1. Νέα Δημοκρατία
2. Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς – Προοδευτική Συμμαχία (ΣΥΡΙΖΑ)
3. ΠΑΣΟΚ – Κίνημα Αλλαγής
4. Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ)
5. Ελληνική Λύση – Κυριάκος Βελόπουλος
6. Νέα Αριστερά
7. Δημοκρατικό Πατριωτικό Κίνημα «Νίκη»
8. Πλεύση Ελευθερίας – Ζωή Κωνσταντοπούλου

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε επίσης στους ανεξάρτητους ευρωβουλευτές Γιώργο Κύρτσο και Πέτρο Κόκκαλη. Η αποστολή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε από το WWF Ελλάς με email στις 17 Ιανουαρίου. Προθεσμία συμπλήρωσης δόθηκε ως τις 31 Ιανουαρίου.

Το ερωτηματολόγιο εστίασε στις εξής ενότητες κομβικών πολιτικών της ΕΕ για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας:

- Ενότητα 1: Διατήρηση και ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας
- Ενότητα 2: Επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας
- Ενότητα 3: Τέλος στη χρήση ορυκτών καυσίμων
- Ενότητα 4: Μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων
- Ενότητα 5: Μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής
- Ενότητα 6: Υιοθέτηση πλαισίου για την κλιματική ανθεκτικότητα
- Ενότητα 7: Αύξηση των επενδύσεων για τη φύση και τους ανθρώπους
- Ενότητα 8: Εφαρμογή του παγκόσμιου πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα
- Ενότητα 9: Ανακατεύθυνση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων προς την πράσινη μετάβαση
- Ενότητα 10: Προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων
- Ενότητα 11: Επίτευξη του στόχου για 100% ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

¹ 1) Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (ΕΛΚ), 2) Κόμμα των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών, 3) Ευρωπαϊκή Ομάδα Renew, 4) Πράσινοι / Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία, 5) Ευρωπαίοι Συντηρητικοί και Μεταρρυθμιστές, 6) Ταυτότητα και Δημοκρατία, 7) Αριστερά – GUE / NGL, 8) Συμμαχία Φιλελεύθερων και Δημοκρατών (ALDE), 9) Ευρωπαίοι Δημοκράτες, 10) Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία, Ευρωπαϊκό Χριστιανικό Πολιτικό Κίνημα.

Ενότητα 12: Φιλική προς τη φύση ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
Ενότητα 13: Επιτάχυνση της προόδου προς μια καλή κατάσταση των ποταμών, λιμνών και υπόγειων υδάτων
Ενότητα 14: Καλύτερη εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής
Ενότητα 15: Ενσωμάτωση της οικοσυστημικής προσέγγισης σε όλες τις θαλάσσιες πολιτικές
Ενότητα 16: Βελτίωση της συμμετοχής του κοινού και της πρόσβασης στην πληροφορία και τη δικαιοσύνη
Ενότητα 17: Προώθηση μιας δίκαιης και ισότιμης μετάβασης
Ενότητα 18: Μείωση της επίδρασης της ΕΕ στην αποψίλωση των δασών

Για κάθε ερώτηση, τα κόμματα κλήθηκαν να τοποθετηθούν σε σχέση με τις προαναφερόμενες ενότητες, επιλέγοντας μεταξύ έως και τριών τοποθετήσεων που δηλώνουν μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό δέσμευσης σε κρίσιμες ευρωπαϊκές πολιτικές. Επιπλέον, για κάθε ερώτηση, τα κόμματα είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν τις απαντήσεις τους για να αποσαφηνίσουν τις θέσεις τους. Τόσο οι απαντήσεις με βάση τις επιλογές, όσο και οι γραπτές συνεισφορές ελήφθησαν υπόψη στην παρούσα ανάλυση.

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Η ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία είναι και θα μείνει στο επίκεντρο της ΕΕ και για την επόμενη πενταετία. Το εμβληματικό πακέτο πολιτικών και νομοθετικών πρωτοβουλιών που βάζει την Ευρώπη σε συντεταγμένη τροχιά μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα και την επίτευξη περιβαλλοντικής βιωσιμότητας έχει τη στήριξη των κομμάτων που διεκδικούν την ψήφο των ευρωπαίων πολιτών τόσο σε επίπεδο ΕΕ, όσο και στην Ελλάδα. Αποκλίσεις καταγράφονται σε ειδικότερες πολιτικές, σε σχέση με την ταχύτητα της μετάβασης και το θεσμικό περίβλημα των πρωτοβουλιών. Αυτό προκύπτει ως ‘μεγάλη εικόνα’ από τις απαντήσεις των πολιτικών κομμάτων σε ερωτηματολόγιο του WWF.

Από τα οκτώ ελληνικά κόμματα που έλαβαν το ερωτηματολόγιο, απάντησαν τα τέσσερα, ενώ από τους δυο ανεξάρτητους ευρωβουλευτές, απάντησε ο ένας. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από:

1. Νέα Δημοκρατία
2. ΣΥΡΙΖΑ
3. ΠΑΣΟΚ
4. Νέα Αριστερά
5. Ευρωβουλευτή Πέτρο Κόκκαλη²

Τα κόμματα που δεν απάντησαν είναι το ΚΚΕ, η Ελληνική Λύση, η Νίκη, και η Πλεύση Ελευθερίας. Κανένα κόμμα δεν δήλωσε ότι αρνείται να συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο.

Τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις των ελληνικών κομμάτων συνοψίζονται ως εξής:

Πέντε ελληνικά κόμματα, πέντε ομοφωνίες σε κρίσιμους ευρωπαϊκούς φακέλους για το περιβάλλον και το κλίμα:

- **Στήριξη στην Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ:** Όλα τα κόμματα δηλώνουν απερίφραστα υποστήριξη προς την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, με πρόσθετη νομοθεσία για το περιβάλλον και το κλίμα.
- **Ενίσχυση του πλαισίου για περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις:** Όλα τα κόμματα υποστηρίζουν την υιοθέτηση ισχυρού πλαισίου για την ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων με βάση το αποτύπωμά τους στο περιβάλλον και το κλίμα, ώστε να υπάρχει σαφήνεια που θα διευκολύνει την ενίσχυση των επιχειρήσεων οι οποίες θέτουν πραγματικούς στόχους μετάβασης προς περιβαλλοντικά βιώσιμες πρακτικές.
- **Βιώσιμη αλιεία:** Όλα τα κόμματα στηρίζουν την ανάγκη τερματισμού της υπεραλίευσης και της σωστής αλιευτικής διαχείρισης, με βάση τις ανάγκες των οικοσυστημάτων, στο πλαίσιο πάντα της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.
- **Ζωντανές θάλασσες:** Όλα τα κόμματα υποστηρίζουν την ανάγκη προσαρμογής, μέσω εξειδικευμένης νομοθεσίας, των ευρωπαϊκών θαλάσσιων πολιτικών με βάση τις ανάγκες των οικοσυστημάτων και τους διεθνείς στόχους για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα.
- **Δίκαιη και ισότιμη μετάβαση:** Ομοφωνία των πέντε κομμάτων στην ανάγκη ενίσχυσης της ευρωπαϊκής πορείας προς την κλιματική ουδετερότητα, μέσα από επενδυτικά προγράμματα μεγάλης κλίμακας που θα επιτύχουν μια δίκαιη και ισότιμη μετάβαση.

² Ο ευρωβουλευτής Πέτρος Κόκκαλης έλαβε το ερωτηματολόγιο ως ανεξάρτητος ευρωβουλευτής (βλ. ενότητα «Μεθοδολογία»). Στην πορεία προσχώρησε το Ευρωπαϊκό Πράσινο Κόμμα και ίδρυσε νέο κόμμα με την επωνυμία «Κόσμος». Το ερωτηματολόγιο δήλωσε πως το συμπληρώνει ως «Κόσμος».

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Διατήρηση και ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας

Το 2019, η Ευρωπαϊκή Ένωση εγκαινίασε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, μία ολοκληρωμένη ατζέντα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος που θα καταστήσει την οικονομία της ΕΕ ανταγωνιστική και πιο αποδοτική ως προς τη διαχείριση των πόρων. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία περιλαμβάνει πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια, τη βιοποικιλότητα, τη γεωργία, την κυκλική οικονομία, τις μεταφορές και την οικονομία. Ωστόσο, πολλές από αυτές τις δεσμεύσεις δεν έχουν ακόμη πραγματοποιηθεί (π.χ. η μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα διατροφής), και κάποιες δράσεις που αναλήφθηκαν δεν ανταποκρίνονται στην αρχική φιλοδοξία (π.χ. η συνολική μείωση των εκπομπών της ΕΕ που συμφωνήθηκε έως το 2030). Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας μπορεί να συμβάλει στη μετάβαση της ΕΕ σε ένα πιο πράσινο και πιο δίκαιο μοντέλο, διασφαλίζοντας ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα τεθεί σε πλήρη εφαρμογή.

Ερώτηση: Δεσμεύεται το κόμμα σας να υποστηρίξει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία κατά τα επόμενα 5 χρόνια, καθώς και να στηρίξει επιπρόσθετη και πιο ισχυρή κλιματική και περιβαλλοντική νομοθεσία προκειμένου να τηρηθούν οι δεσμεύσεις που έχουν τεθεί στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία;

Απαντήσεις: Όλα τα κόμματα δηλώνουν απερίφραστα υποστήριξη προς την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, με πρόσθετη νομοθεσία για το περιβάλλον και το κλίμα. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ και ο Κόσμος τοποθετήθηκαν και με ειδικότερο σχόλιο.

☐ Ναι , θα στηρίξουμε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως μία από τις κύριες πολιτικές μας προτεραιότητες, συμπεριλαμβάνοντας την υποστήριξη επιπρόσθετης κλιματικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας.				
				
☐ Ναι , θα στηρίξουμε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως μία από τις κύριες πολιτικές μας προτεραιότητες, αλλά θα υποστηρίξουμε μόνο την εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας κλιματικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας				
☐ Όχι , δεν θα διατηρήσουμε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως μία από τις κύριες πολιτικές μας προτεραιότητες				

Έγγραφες τοποθετήσεις:

ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ: «Με την προϋπόθεση ότι η επιπρόσθετη κλιματική & περιβαλλοντική νομοθεσία θα κινείται στην κατεύθυνση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ που σχετίζονται με την μείωση των ανισοτήτων και τη συμπεριληπτική μετάβαση, και δεν θα είναι προκάλυμμα για προώθηση πολιτικών greenwashing, κ.α..»

Κόσμος: «Ο ΚΟΣΜΟΣ είναι ένα νέο κόμμα που στοχεύει στην συμμετοχή στην διακυβέρνηση της Ελλάδας, με στόχο την Δίκαιη Πράσινη Μετάβαση, η οποία προϋποθέτει ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για την Ελλάδα, την Ελληνική Πράσινη Συμφωνία. Η Ελληνική Πράσινη Συμφωνία είναι ένα εφικτό αλλά και αναγκαίο πολιτικό σχέδιο για να μπορέσει η Ελλάδα να συμβάλει με τον πιο δυναμικό τρόπο στην προσπάθεια για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και την άρση της. Με γνώμονα την βασική αρχή «Πάντων χρημάτων μέτρον Άνθρωπος», όπως πρότεινε ο Πρωταγόρας πριν από 2500 χρόνια. Η Ελληνική Πράσινη Συμφωνία αντλεί έμπνευση από την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, αλλά είναι πιο τολμηρή. Η κεντρική φιλοσοφία της Ελληνικής Πράσινης Συμφωνίας είναι ένα ισχυρό κράτος πρόνοιας και αλληλεγγύης, το οποίο θα εφαρμόζει όμως ένα ευρύ φάσμα πολιτικών βιωσιμότητας και αειφορίας, τόσο αυτών που απορρέουν από την πλήρη εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όσο και πιο τολμηρών και δυναμικών πολιτικών, που απορρέουν από τον στόχο για κλιματική ουδετερότητα το 2040 αντί για το 2050, δηλαδή μιας Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας 2.0 την εφαρμογή της οποίας θα διεκδικήσει ο ΚΟΣΜΟΣ.»

2. Επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας

Με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η ΕΕ κατοχύρωσε στον [Ευρωπαϊκό Κλιματικό Νόμο](#) τον στόχο της για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, με ενδιάμεσους στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 και έως το 2040. Ο πρώτος ενδιάμεσος νομικός στόχος έχει ήδη τεθεί για τη μείωση των "καθαρών εκπομπών" της ΕΕ (εκπομπές μετά την αφαίρεση των απορροφήσεων άνθρακα, όπως τα δάση και άλλα τοπία) κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Ωστόσο, δεν υπάρχει ακόμη νομικός στόχος για τον δεύτερο ενδιάμεσο στόχο για το 2040. Σύμφωνα με την [πρόσφατη γνωμοδότηση](#) του Ευρωπαϊκού Επιστημονικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου για την Κλιματική Αλλαγή σχετικά με τον στόχο για το 2040, η ΕΕ έχει ήδη εξαντλήσει, σύμφωνα με ορισμένες ηθικές αρχές, το μερίδιο που της αναλογεί από τον παγκόσμιο προϋπολογισμό εκπομπών. Η θέση του WWF είναι ότι η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα - δηλαδή 100% μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου- μέχρι το 2040, αντί για το 2050.

Ερώτηση: Ποιο επίπεδο μείωσης των καθαρών εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου έως το 2040 δεσμεύεται το κόμμα σας ότι θα επιδιώξει να κατοχυρωθεί σε επίπεδο ΕΕ;

Απαντήσεις: Τέσσερα κόμματα απάντησαν. ΠΑΣΟΚ, Νέα Αριστερά και Κόσμος δηλώνουν στήριξη προς τον στόχο επίτευξης κλιματικής ουδετερότητας στην ΕΕ, μέχρι το 2040, ενώ ο Κόσμος τοποθετήθηκε ειδικότερα και με κείμενο. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ υποστηρίζει μείωση εκπομπών κατά 90% ως το 2040, ενώ τοποθετήθηκε και με κείμενο. Η Νέα Δημοκρατία δεν απάντησε με βάση τις επιλογές, αλλά τοποθετήθηκε με κείμενο.

ο Τουλάχιστον 100% (δηλαδή κλιματική ουδετερότητα ως το 2040)				
				
ο Τουλάχιστον 90%				
				
ο Λιγότερο από 90% ή κανέναν νομικά δεσμευτικό στόχο για το 2040				

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η Ελλάδα έχει επιτύχει να μειώσει άνω του 40% τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μεταξύ 2005-2021 (με έτος βάσης το 1990) και θα επιτύχει νωρίτερα του αναμενομένου τον στόχο για μείωση κατά 55% έως το 2030 που έχει οριστεί από την Ε.Ε. Στόχος παραμένει η επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050.»

ΣΥΡΙΖΑ: «Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ υποστηρίζει ότι η κλιματική ουδετερότητα της ΕΕ πρέπει να επιτευχθεί το συντομότερο δυνατό, και προγραμματικά για την Ελλάδα έχει προτείνει ως αντίστοιχο χρονικό ορίζοντα

το 2045. Πιστεύουμε ότι ο στόχος για 100% κλιματική ουδετερότητα έως το 2040 είναι πιθανά υπερβολικά φιλόδοξος όσον αφορά στη μείωση ανθρακούχων εκπομπών για ορισμένους κλάδους, όπως π.χ. οι μεταφορές, τα κτίρια και η βιομηχανία/βιοτεχνία. Θεωρούμε ότι η αύξηση φιλοδοξίας πρέπει να συνοδεύεται από ενδελεχή μελέτη επιπτώσεων και ανάλογα φιλόδοξη πολιτική για τη δίκαιη μετάβαση και τη μείωση ανισοτήτων.»

Νέα Αριστερά: «Οι δεσμεύσεις αυτές μπορούν και πρέπει να τίθενται εν ισχύει υπό την προϋπόθεση ότι συνοδεύονται από αντίστοιχες χρηματοδοτήσεις και από συμφωνία για την εξαίρεση των δαπανών για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας από τις προβλέψεις του συμφώνου σταθερότητας. Διαφορετικά market based solutions και αποκλειστικά νομικά μέτρα δεν πρόκειται να επιτύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα ενώ ταυτόχρονα θα εντείνουν τις περιφερειακές ανισότητες μεταξύ των χωρών μελών της Ε.Ε.»

Κόσμος: «Το κόμμα μας αμφισβητεί τόσο την εφαρμογή της μεθοδολογίας και ορθότητας των τιμών καταγραφής μείωσης των «καθαρών εκπομπών» σε εθνικό επίπεδο, όσο και την επάρκεια πλέον του νομικά κατοχυρωμένου στόχου μείωσης κατά 55% έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, αμφισβητεί την φερεγγυότητα των τιμών εκπεμπόμενων ρύπων, την φερεγγυότητα των δεδομένων υπολογισμού απορροφήσεων άνθρακα (NIR: LULUCF) και την ορθότητα των στοιχείων που προβάλλονται στο προσχέδιο τη αναθεωρημένης έκδοσης του ελληνικού ΕΣΕΚ (2023). Επίσης, το κόμμα μας υποστηρίζει το περιεχόμενο της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Επιστημονικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου για την Κλιματική Αλλαγή περί πρόωρης εξάντλησης του μεριδίου της ΕΕ που της αναλογεί από τον παγκόσμιο προϋπολογισμό εκπομπών, γνωμοδότηση που εκδόθηκε με βάση εθνικά στοιχεία που παρείχε η Ελλάδα και τα οποία το κόμμα μας αμφισβητεί προς το δυσμενέστερο. Η πραγματικότητα απαιτεί πιο τολμηρά βήματα και το κόμμα μας δεσμεύεται για την ανάπτυξη ισχυρότερων πολιτικών που θα εξασφαλίσουν την πραγματική επίτευξη του νομικά κατοχυρωμένου στόχου (55%) έως το 2030, πηγαίνοντας όμως και ένα βήμα παραπέρα, διεκδικώντας την κατοχύρωση της κλιματικής ουδετερότητας στην ΕΕ έως το 2040.»

3. Τέλος στη χρήση ορυκτών καυσίμων

Η γεωπολιτική και η επακόλουθη ενεργειακή κρίση που βρίσκεται σε εξέλιξη στην Ευρώπη καταδεικνύει το συγκλονιστικό κόστος της εξάρτησής μας από τα ορυκτά καύσιμα. Η ενέργεια από ορυκτά καύσιμα δεν είναι μόνο ολοένα και πιο ακριβή για τα πιο ευάλωτα νοικοκυριά, αλλά είναι επίσης ρυπογόνα και μη βιώσιμη. Η ΕΕ πρέπει να απομακρυνθεί γρήγορα από τη χρήση ορυκτών καυσίμων προκειμένου να αναδειχθεί ως μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και να αποφύγει τις χειρότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Προς το παρόν, δεν υπάρχει καμία νομικά δεσμευτική προσέγγιση για τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων. Είναι ζωτικής σημασίας για την ΕΕ να θέσει νομικά δεσμευτικούς στόχους για την πλήρη σταδιακή κατάργηση του άνθρακα έως το 2030, του φυσικού αερίου έως το 2035 και του πετρελαίου έως το 2040.

Ερώτηση: Δεσμεύεται το κόμμα σας για τη θέσπιση βραχυπρόθεσμου και νομικά δεσμευτικού χρονικού στόχου για το τέλος της χρήσης άνθρακα, αερίου και του πετρελαίου, με αυτή τη σειρά;

Απαντήσεις: Τρία κόμματα (ΠΑΣΟΚ, Νέα Αριστερά και Κόσμος) δεσμεύονται ότι θα προωθήσουν ευρωπαϊκό χάρτη νομικά δεσμευτικών στόχων για απεξάρτηση από τον άνθρακα (2030), το αέριο (2035) και το πετρέλαιο (2040). Η Νέα Δημοκρατία και ο ΣΥΡΙΖΑ δεν απάντησαν με βάση τις επιλογές, διατύπωσαν όμως γραπτά τις θέσεις τους.

☐ Ναι , δεσμευόμαστε να ορίσουμε νομικά δεσμευτικούς στόχους για τις ημερομηνίες της πλήρους κατάργησης της χρήσης άνθρακα έως το 2030, αερίου έως το 2035 και πετρελαίου έως το 2040.				
				
☐ Ναι , δεσμευόμαστε να ορίσουμε νομικά δεσμευτικούς στόχους για τις ημερομηνίες πλήρους κατάργησης της χρήσης άνθρακα, του αερίου και του πετρελαίου, αλλά θεωρούμε ότι οι στόχοι του 2030, 2035 και 2040 είναι πολύ αυστηροί.				
☐ Όχι , δεν δεσμευόμαστε να ορίσουμε νομικά δεσμευτικούς στόχους για τις ημερομηνίες κατάργησης χρήσης άνθρακα, αερίου και πετρελαίου.				

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η χώρα μας, κατά την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ, έχει δεσμευτεί σε πλήρη απολιγνιτοποίηση του ενεργειακού της συστήματος, δηλαδή στο τέλος της χρήσης άνθρακα, έως το 2028, με το κλείσιμο όλων των λιγνιτικών μονάδων παραγωγής ενέργειας. Ήδη το μερίδιο της ενέργειας που προέρχεται από λιγνίτη έχει μειωθεί δραστικά, καταλαμβάνοντας μόνο το 10% στο σύνολο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας το 2023.

Ταυτόχρονα, στο αναθεωρημένο ΕΣΕΚ που βρίσκεται σε φάση οριστικοποίησης, έχουν τεθεί στόχοι δραστικής μείωσης, έως και πλήρους απεξάρτησης, από το αέριο έως το 2050. Τέλος, και οι στόχοι που τίθενται στο ΕΣΕΚ για απανθρακοποίηση όλων των κλάδων της οικονομίας έως το 2050, με

έμφαση στον τομέα μεταφορών και σε αυτόν της θέρμανσης-ψύξης, οδηγούν σε δραστική μείωση της χρήσης πετρελαίου.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Με γνώμονα τον προγραμματικό στόχο που έχουμε θέσει για κλιματική ουδετερότητα της Ελλάδας το αργότερο έως το 2045 θεωρούμε ότι τα επιμέρους ορόσημα οφείλουν να προκύψουν στη βάση επικαιροποιημένης στρατηγικής που να διασφαλίζει την ενεργειακή ασφάλεια, την ομαλή και συμπεριληπτική μετάβαση και την κοινωνική συνοχή.»

Νέα Αριστερά: «Η επιβολή τελών για την χρήση ορυκτών καυσίμων δεν πρέπει να είναι οριζόντια αλλά αντίθετα πρέπει να ενέχει ένα ισχυρό στοιχείο προοδευτικότητας που να ευνοεί τις ευάλωτες εισοδηματικές κατηγορίες και τις ευαίσθητες οικονομικές δραστηριότητες όπως η αγροτική παραγωγή.»

Κόσμος: «Το 39,4% του ενεργειακού μείγματος της Ε.Ε. προήλθε το 2022 από ΑΠΕ, το 38,7% από ορυκτά καύσιμα και το 21,9% από πυρηνική ενέργεια. Η ανάγκη άμεσης περαιτέρω μείωσης του ποσοστού συμμετοχής των ορυκτών καυσίμων στο ενεργειακό μείγμα και η επιτάχυνση του μετασχηματισμού του ενεργειακού μοντέλου αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την διασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος και ενός ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή πλανήτη. Οι ΑΠΕ, αντίθετα, αποτελούν την φθηνότερη μορφή ενέργειας και διασφαλίζουν οικονομικά προσιτή, αξιόπιστη και προσβάσιμη ενέργεια. Ο ΚΟΣΜΟΣ στοχεύει στην μετάβαση σε ένα ανανεώσιμο και δίκαιο σύστημα ενέργειας, που θα λειτουργεί εντός των οικολογικών ορίων της κάθε περιοχής αλλά και του πλανήτη, καλύπτοντας παράλληλα τις ανάγκες της κοινωνίας. Αναβαθμίζουμε την ενέργεια σε κοινωνικό αγαθό εν μέσω και απέναντι στην κλιματική κρίση, ως σημαντικό μέρος του ζωτικού μας συστήματος, που απαιτεί βιώσιμη και δίκαιη διαχείριση. Κεντρική επιλογή του ΚΟΣΜΟΥ για ένα βιώσιμο ενεργειακό μοντέλο είναι οι ΑΠΕ. Το κόμμα μας δεσμεύεται να πιέσει προς την κατεύθυνση της πλήρους και σταδιακής απεξάρτησης από τον άνθρακα έως το 2025, του πετρελαίου έως το 2035 και του φυσικού αερίου έως το 2035.»

4. Μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων

Ο αντίκτυπος του σημερινού διατροφικού μας συστήματος είναι αισθητός στην καθημερινή μας ζωή. Πολλοί άνθρωποι αγωνίζονται ολοένα και περισσότερο για πρόσβαση σε υγιεινά και βιώσιμα τρόφιμα. Επίσης, το διατροφικό μας σύστημα συμβάλλει σημαντικά στην απώλεια της βιοποικιλότητας, την εξάντληση των φυσικών πόρων και την κλιματική αλλαγή. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να καθορίσουν νομικά δεσμευτικές αρχές και στόχους για τη βελτίωση του διατροφικού μας συστήματος σε όλα τα επίπεδα, από την επεξεργασία των τροφίμων μέχρι τη διανομή και την κατανάλωση. Η ΕΕ έκανε ένα βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, παρουσιάζοντας, στο πλαίσιο της στρατηγικής "[Από το αγρόκτημα στο πιάτο](#)", την ιδέα ενός γενικού κανονισμού για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Ωστόσο, αυτό δεν έχει ακόμη παρουσιαστεί ως νομοθετική πρόταση που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη. Το WWF [καλεί](#) την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα πολιτικά κόμματα να υποστηρίξουν την ταχεία δημοσίευση της πρότασης - με προδιαγραφές για τα ευρωπαϊκά προϊόντα που θα ισχύουν και για τα εισαγόμενα. Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας θα έχει την ευκαιρία να υποστηρίξει τη δημοσίευση αυτού του νέου νόμου και να συμβάλει ενεργά στην προώθηση ενός βιώσιμου, δίκαιου και υγιεινού μοντέλου για τους παραγωγούς και τους καταναλωτές τροφίμων στην Ευρώπη.³

Ερώτηση: Υποστηρίζει το κόμμα σας την υιοθέτηση νέας νομοθεσίας που θα θέτει ολοκληρωμένους και επιστημονικά τεκμηριωμένους ποσοτικούς στόχους, ώστε να ενισχυθεί η βιωσιμότητα σε ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων;

Απαντήσεις:

ο Ναι, υποστηρίζουμε την υιοθέτηση νομοθεσίας για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων, η οποία θα θέτει γενικές αρχές και ποσοτικούς δεσμευτικούς στόχους προκειμένου να συμπεριληφθούν ισχυρότερα οι παραγωγοί, οι διανομείς και οι καταναλωτές στην πράσινη μετάβαση.				
				
ο Ναι, υποστηρίζουμε την υιοθέτηση νομοθεσίας για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων, αλλά θα πρέπει να περιοριστεί στον ορισμό γενικών αρχών και στόχων - χωρίς δεσμευτικούς ποσοτικούς στόχους.				
				
ο Όχι, δεν υποστηρίζουμε την υιοθέτηση νέας νομοθεσίας για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων.				

Έγγραφες τοποθετήσεις:

³ Η Στρατηγική Farm to Fork βρίσκεται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας με στόχο να καταστήσει τα συστήματα τροφίμων δίκαια, υγιή και φιλικά προς το περιβάλλον.

Νέα Δημοκρατία: «Η ΝΔ υποστηρίζει την υιοθέτηση νομοθεσίας για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων και δεν αποκλείει ποσοτικούς δεσμευτικούς στόχους, όμως αυτό είναι κάτι που θα καθοριστεί στην πορεία και σε κάθε περίπτωση ad hoc για κάθε κατηγορία.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Η ενίσχυση της βιωσιμότητας σε ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων οφείλει να βασίζεται στην επίτευξη της βέλτιστης δυνατής ισορροπίας μεταξύ των πρώτων υλών και των παραγόμενων αγαθών. Στο πλαίσιο αυτό, η υιοθέτηση νέας νομοθεσίας θα πρέπει να καλύπτει το σύνολο των λειτουργιών, από τη σχεδίαση του προϊόντος, την επιλογή των πρώτων υλών και των προμηθευτών, την παραγωγή και επεξεργασία του προϊόντος, τη συσκευασία, την αποθήκευση, τη μεταφορά και την παράδοση των τελικών προϊόντων στον καταναλωτή, καθώς και τη διαχείριση των προϊόντων μετά το τέλος του κύκλου ζωής τους, ενισχύοντας και την ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας.»

Κόσμος: «Η καλή και υγιεινή διατροφή είναι ζωτικής σημασίας για την υγεία και την ποιότητα ζωής. Ο ΚΟΣΜΟΣ στοχεύει η καλή διατροφή να είναι εφικτή για όλες και όλους. Η υπάρχουσα νομοθεσία δεν επαρκεί, χρειαζόμαστε νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία, η οποία να διασφαλίζει ένα π ανώτερο επίπεδο βιωσιμότητας στην παραγωγή και σε ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων.

Θέτουμε τον στόχο για μείωση της κατανάλωσης κρέατος (π.χ., μείωση της κατανάλωσης κρέατος κατά 50% μέχρι το 2030), ιδίως για βοδινό και χοιρινό κρέας, των οποίων η παραγωγή επιβαρύνει πολύ τις εκπομπές άνθρακα.

Επίσης, διεκδικούμε νέες, πανευρωπαϊκές ετικέτες με σαφή και διακριτή σήμανση, έτσι ώστε οι καταναλωτές να μπορούν να αξιολογούν άμεσα τι αγοράζουν. Θέλουμε τα τρόφιμα να είναι απαλλαγμένα από χημικά κατάλοιπα, όπως φυτοφάρμακα και ορμονικές ουσίες. Χρειάζεται να δημιουργηθούν κίνητρα για καλύτερη διατροφή στην σίτιση σε χώρους εκπαίδευσης και κοινωνικής πρόνοιας, όπως οι παιδικοί σταθμοί, τα σχολεία και τα νοσοκομεία, εισάγοντας τον κανόνα για υποχρεωτικές πράσινες δημόσιες προμήθειες. Το φαγητό πρέπει να ανήκει στο πιάτο και όχι στον κάδο απορριμμάτων. Διεκδικούμε λήψη νομικά δεσμευτικών μέτρων για τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων στο μισό έως το 2030.»

5. Μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής

Η σχέση μεταξύ των ευρωπαϊκών γεωργών, της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας της βιοποικιλότητας είναι περίπλοκη. Από τη μία πλευρά, οι γεωργικές μας πρακτικές συμβάλλουν σημαντικά στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και στην απώλεια της φύσης - από την άλλη πλευρά, οι αγρότες βρίσκονται ολοένα και πιο ευάλωτοι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της κρίσης της βιοποικιλότητας. Το 2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόκειται να υποβάλει νομοθετική πρόταση για τον σχεδιασμό μιας νέας [Κοινής Γεωργικής Πολιτικής](#) (ΚΓΠ) για την περίοδο μετά το 2027. Θα είναι η πρώτη ευκαιρία να ευθυγραμμιστεί η ΚΓΠ με το όραμα της στρατηγικής "[Από το αγρόκτημα στο πιάτο](#)" και να ανακατευθυνθούν οι [άμεσες χρηματοδοτήσεις](#) της για την οικονομική στήριξη των γεωργών κατά τη μετάβαση σε ένα πιο βιώσιμο σύστημα τροφίμων. Εάν εκλεγεί, το κόμμα σας θα μπορέσει να ενδυναμώσει τους αγρότες και να τους βοηθήσει να οικοδομήσουν ανθεκτικότητα, μειώνοντας παράλληλα τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της γεωργικής παραγωγής της ΕΕ.

Ερώτηση: Υποστηρίζει το κόμμα σας την αναθεώρηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) σύμφωνα με τη Στρατηγική της ΕΕ "Από το αγρόκτημα στο πιάτο" και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, και την ανακατεύθυνση της στήριξης των αγροτών προς τη μετάβασή τους σε αγρο-οικολογικές πρακτικές;

Απαντήσεις:

ο		Ναι, δεσμευόμαστε για την αναθεώρηση της ΚΓΠ σύμφωνα με τη Στρατηγική της ΕΕ "Από το αγρόκτημα στο πιάτο" και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, και υποστηρίζουμε την κατάργηση των άμεσων χρηματοδοτήσεων της και αντ' αυτού ανακατεύθυνση των δημοσίων κονδυλίων της ΕΕ για τη στήριξη των αγροτών στη μετάβαση σε βιώσιμα διατροφικά συστήματα.		
				
ο		Ναι, δεσμευόμαστε για την αναθεώρηση της ΚΓΠ σύμφωνα με τη Στρατηγική της ΕΕ "Από το αγρόκτημα στο πιάτο" και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, αλλά δεν υποστηρίζουμε την κατάργηση των άμεσων χρηματοδοτήσεων της.		
				
ο		Όχι, δεν υποστηρίζουμε την αναθεώρηση της ΚΓΠ σύμφωνα με τη Στρατηγική της ΕΕ "Από το αγρόκτημα στο πιάτο" και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.		

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η ΝΔ υποστηρίζει την αναθεώρηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής στην κατεύθυνση όπου θα λαμβάνονται υπόψιν εκτός από την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, οι αντικειμενικές συνθήκες, οι ανάγκες των αγροτών αλλά και το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ευρωπαίων πολιτών συνολικά.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ είναι διατεθειμένος να υποστηρίξει την αναθεώρηση της ΚΓΠ, σύμφωνα με την «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία». Θεωρούμε ότι για την περαιτέρω ενίσχυση των αγρο-οικολογικών πρακτικών στην ΚΓΠ μετά το 2027, θα πρέπει να συνεκτιμηθούν: α) το ύψος των πόρων που θα διατεθούν για την ΚΓΠ, στο πλαίσιο επόμενου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου της Ε.Ε., και β) το ύψος της «Βασικής Εισοδηματικής Ενίσχυσης», που θα προβλέπεται για τους αγρότες (ως «δίκτυ ασφαλείας» γι' αυτούς), το οποίο και θα επηρεάσει το υπόλοιπο ύψος των ποσών που θα κατευθύνονται σε φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις και στους δύο Πυλώνες της ΚΓΠ. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει αποτίμηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των ήδη εφαρμοζόμενων αγρο-οικολογικών πρακτικών στην τρέχουσα ΚΓΠ, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την επισιτιστική επάρκεια, την διατροφική ασφάλεια, την ποιότητα των προϊόντων, καθώς και το βιώσιμο εισόδημα των παραγωγών και την ισόρροπη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ε.Ε.»

Κόσμος: «Ο ΚΟΣΜΟΣ διεκδικεί την ισχυρή στήριξη των αγροτών για τη μετάβαση του πρωτογενή τομέα της Ε.Ε. σε αγρο-οικολογικές πρακτικές, στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», μέσω της πράσινης αναθεώρησης της ΚΓΠ μετά το 2027. Καθώς οι πόροι της ΚΑΠ βαίνουν διαρκώς μειούμενοι, μια τέτοια δυναμική μετάβαση θα πρέπει να οργανωθεί με συστηματικό τρόπο, έτσι ώστε οι ενισχύσεις των αγροτών που συνδέονται με περιβαλλοντικές δράσεις και οι υπόλοιπες ενισχύσεις, τόσο μεταξύ των δύο Πυλώνων της ΚΓΠ, όσο και στο εσωτερικό του κάθε Πυλώνα χωριστά, να συνδυαστούν επιτυχώς. Επιπλέον, μια τέτοια μετάβαση προϋποθέτει την αξιολόγηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των πρακτικών στην τρέχουσα ΚΑΠ 2023-2027, προκειμένου οι όποιες αγρο-οικολογικές πρακτικές στην ΚΑΠ μετά το 2027, ταυτόχρονα με την αειφορία, να διασφαλίζουν την επισιτιστική επάρκεια, την διατροφική ασφάλεια, την ποιότητα των προϊόντων και βέβαια το βιώσιμο εισόδημα των παραγωγών και την ισόρροπη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ε.Ε. Ο ΚΟΣΜΟΣ είναι υπέρμαχος της Στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και θα συμβάλει στο διάλογο ανακατεύθυνσης της στήριξης των αγροτών σε ουσιαστικές και εφικτές αγρο-οικολογικές πρακτικές, στο πλαίσιο της ΚΓΠ μετά το 2027.»

6. Υιοθέτηση πλαισίου για την κλιματική ανθεκτικότητα

Η φύση είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή, με υγιή οικοσυστήματα όπως οι πλημμυρικές εκτάσεις, τα ποτάμια ελεύθερης ροής, τα ανθεκτικά δάση και τα γεωργικά τοπία να χρησιμεύουν ως άμυνα κατά των πλημμυρών, της ξηρασίας και των πυρκαγιών. Η παραμέληση της φύσης αυξάνει την ευπάθειά μας και τις οικονομικές επιβαρύνσεις από ακραία καιρικά φαινόμενα, με την ΕΕ να αντιμετωπίζει ήδη πάνω από [12 δισεκ. ευρώ σε ετήσιες απώλειες](#).

Ως ζήτημα ασφάλειας, η ΕΕ χρειάζεται ένα νέο πλαίσιο ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή με νομοθετικά και μη νομοθετικά μέτρα, που θα ενσωματώνει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε όλες τις πολιτικές. Το πλαίσιο αυτό θα ενθαρρύνει τις έξυπνες επενδύσεις σε διάφορους τομείς (ενέργεια, μεταφορές, γεωργία ή δάση), εστιάζοντας σε λύσεις που βασίζονται στη φύση αντί για γκρίζες υποδομές - οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις αυξάνουν μακροπρόθεσμα μόνο την ευπάθεια στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Θα υποστήριζε τις πόλεις και τις αγροτικές περιοχές να αντιμετωπίσουν την ταχεία κλιματική αλλαγή και θα συνέβαλε στην προστασία των πολιτών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των γεωργών, των αλιέων και των επιχειρήσεων. Παραδείγματα περιλαμβάνουν την αποκατάσταση υδροτόπων, ώστε να μπορούν να απορροφούν και να φιλτράρουν το νερό και να το αποθηκεύουν στο έδαφος, αντί να κατασκευάζονται νέα φράγματα, να αυξάνονται τα αναχώματα ή να εφαρμόζονται μεταφορές νερού μεγάλης κλίμακας για τη διαχείριση του νερού. Σημαίνει επίσης την άντληση μόνο της ποσότητας νερού που χρειαζόμαστε για την αγρο-οικολογική γεωργία και τις καλλιέργειες που προσαρμόζονται σε ένα μεταβαλλόμενο κλίμα, καθώς και για πόσιμο νερό στις περιοχές με την μεγαλύτερη έλλειψη νερού.

Ερώτηση: Υποστηρίζει το κόμμα σας τη θέσπιση ενός νέου πλαισίου που θα αποτελείται από νομοθετικά και μη νομοθετικά μέτρα για την προώθηση της κλιματικής ανθεκτικότητας, με στόχο την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων για την προστασία της κοινωνίας μας από κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα;

Απαντήσεις:⁴ Ομοφωνία στην ανάγκη υιοθέτησης μέτρων ενίσχυσης της κλιματικής ανθεκτικότητας, τα οποία θα προτάσουν την ανάπτυξη φυσικών λύσεων (nature-based solutions).

ο Ναι, υποστηρίζουμε την υιοθέτηση νέων νομοθετικών και μη-νομοθετικών μέτρων για την κλιματική ανθεκτικότητα, τα οποία θα προτάσουν την εφαρμογή και ανάπτυξη λύσεων που βασίζονται στη φύση (nature-based solutions).				
				
ο Ναι, υποστηρίζουμε την υιοθέτηση νέων μη-νομοθετικών μέτρων για την κλιματική ανθεκτικότητα, τα οποία θα προτάσουν την εφαρμογή και ανάπτυξη λύσεων που βασίζονται στη φύση (nature-based solutions), αλλά δεν υποστηρίζουμε την υιοθέτηση νέων νομοθετικών μέτρων.				

⁴ **Erratum:** Από λάθος στη μεταφορά του ερωτηματολογίου στην ηλεκτρονική φόρμα, οι επιλογές απάντησης στην ενότητα «Υιοθέτηση πλαισίου για την κλιματική ανθεκτικότητα» είναι ίδιες με τις επιλογές απάντησης στην επόμενη ενότητα «Αύξηση των επενδύσεων για τη φύση και τους ανθρώπους». Για τη διόρθωση του σφάλματος, στις 19 Φεβρουαρίου στάλθηκε από το WWF Ελλάς email στα κόμματα που είχαν απαντήσει, με παράκληση για νέα απάντηση, με βάση τις σωστές επιλογές. Στην έκθεση παρουσιάζονται οι σωστές επιλογές και οι επικαιροποιημένες απαντήσεις των πέντε κομμάτων.

- ο **Όχι**, πιστεύουμε πως η ΕΕ ήδη διαθέτει επαρκή νομοθετικά και μη-νομοθετικά μέτρα για την υποστήριξη της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και / ή λύσεις που βασίζονται στη φύση.

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η Μεσόγειος και η Ελλάδα είναι κλιματικά «hot spots» με την αύξηση της θερμοκρασίας να είναι ταχύτερη από άλλες περιοχές του πλανήτη. Η αλλαγή είναι ήδη ορατή, καθώς η χώρα μας καλείται να διαχειριστεί, όλο και συχνότερα, ακραία καιρικά φαινόμενα που προκαλούν μεγάλες καταστροφές.

Για την ΝΔ, είναι απαραίτητη μια συνολική αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου για την κλιματική ανθεκτικότητα και την κλιματική προσαρμογή και θα πρέπει να είναι μία από τις προτεραιότητες των νέων οργάνων που θα προκύψουν από τις Ευρωεκλογές του Ιουνίου.»

Κόσμος: «Η θέσπιση ενός νέου πλαισίου για την προώθηση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή, με νομοθετικά και μη νομοθετικά μέτρα, κρίνεται απαραίτητη. Το νέο αυτό πλαίσιο θα πρέπει να θέσει νέες προδιαγραφές για την προσαρμογή, με βάση την οικοσυστημική προσέγγιση (ecosystem approach), χρησιμοποιώντας τη φύση ως ρυθμιστικό παράγοντα για τις πλημμύρες, τις ξηρασίες και τις πυρκαγιές. Οι νέες αυτές προδιαγραφές θα πρέπει να προστεθούν στην υφιστάμενη περιβαλλοντική νομοθεσία, ώστε να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα αντιμετωπίσει την κλιματική κρίση και την κρίση της βιοποικιλότητας παράλληλα. Ο ΚΟΣΜΟΣ κρίνει επίσης απαραίτητο, αντί για ad hoc λύσεις, έναν μόνιμο ευρωπαϊκό μηχανισμό ζημιών και απωλειών για την αποκατάσταση των βλαβών, οι πόροι του οποίου θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην σημερινή πραγματικότητα, καθώς οι απώλειες και οι ζημιές που προκαλούνται από τα ακραία καιρικά φαινόμενα ξεπερνούν κατά πολύ τις δυνατότητες του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλληλεγγύης. Με άλλα λόγια, η Ευρώπη χρειάζεται άμεσα νέα εργαλεία πολιτικής προστασίας και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και μια επόμενη Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία 2.0 (Green Deal 2.0), με επίκεντρο την ανθεκτικότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη, είναι πλέον κατεπείγουσα ανάγκη.»

7. Αύξηση των επενδύσεων για τη φύση και τους ανθρώπους

Για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή της κοινωνίας και της οικονομίας μας στους κινδύνους της, είναι απαραίτητο να προστατεύσουμε και να αποκαταστήσουμε τα οικοσυστήματά μας. Αυτό προϋποθέτει την ανακατεύθυνση των επιζημιών για το περιβάλλον επιδοτήσεων προς επενδύσεις στη φύση, συνοδευόμενες από οικονομική στήριξη των γεωργών, των δασολόγων, των γαιοκτημόνων, των αλιέων, των παράκτιων κοινοτήτων και των τοπικών συλλογικοτήτων που ασχολούνται με δραστηριότητες αποκατάστασης της φύσης. Μια [μελέτη](#) που ανατέθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά συντηρητικά ότι απαιτούνται τουλάχιστον 48 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως μεταξύ 2021 και 2030 για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα έως το 2030. Εκτιμάται ότι το 2021, μόνο 27 δισεκ. ευρώ επενδύθηκαν από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Η γεφύρωση του χρηματοδοτικού κενού τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση της κρίσης απώλειας της βιοποικιλότητας - είναι επίσης μια ευκαιρία να ενδυναμώσουμε όσους βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της αποκατάστασης της φύσης, να ενισχύσουμε την ανθεκτικότητά μας στις κλιματικές καταστροφές και να στηρίξουμε τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων. Τέλος, η χρηματοδότηση της φύσης αποτελεί επένδυση και όχι κόστος, καθώς η [επένδυση 1€ στην αποκατάσταση της φύσης αποφέρει 8€ σε οικονομικά οφέλη](#).

Ερώτηση: Υποστηρίζει το κόμμα σας την αύξηση των ευρωπαϊκών και εθνικών επενδύσεων στη φύση, σε τουλάχιστον 50 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως;

Απαντήσεις: Ομοφωνία για την ανάγκη ευρωπαϊκών και εθνικών επενδύσεων στη φύση. Τέσσερα κόμματα συμφωνούν ότι οι δημόσιες επενδύσεις πρέπει να είναι τουλάχιστον 50 δισεκ. ευρώ, ενώ η ΝΔ δεν υποστηρίζει συγκεκριμένο ποσό.

☐ Ναι , υποστηρίζουμε την αύξηση των επενδύσεων της ΕΕ και των εθνικών επενδύσεων στη φύση σε τουλάχιστον 50 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.				
☐ Ναι , υποστηρίζουμε την αύξηση των ευρωπαϊκών και εθνικών επενδύσεων στη φύση σε σχέση με σήμερα, αλλά δεν δεσμευόμαστε για κάποιο συγκεκριμένο ποσό.				
☐ Όχι , δεν υποστηρίζουμε την αύξηση των ευρωπαϊκών και εθνικών επενδύσεων στη φύση σε σχέση με σήμερα.				

Έγγραφας τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η Ελλάδα είναι μία χώρα που υφίσταται ήδη της συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, αντιμετωπίζοντας όλο και συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα που προκαλούν μεγάλες καταστροφές. Υποστηρίζουμε και εργαζόμαστε για την αύξηση της χρηματοδότησης για την ανθεκτικότητα και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και παράλληλα δίνουμε έμφαση στον σχεδιασμό και την καλύτερη προετοιμασία των υποδομών και των κρατικών μηχανισμών διαχείρισης των φαινομένων και των συνεπειών τους.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Το βασικό εργαλείο προσαρμογής της κοινωνίας μας στην κλιματική κρίση είναι η πρόληψη των καταστροφών με ισχυροποίηση των μέτρων πρόληψης. Στο πλαίσιο αυτό θεωρούμε απαραίτητη την αύξηση πόρων για την προστασία και διαχείριση οικοσυστημάτων και φυσικού περιβαλλοντικού κεφαλαίου της χώρας με αποκεντρωμένες συμμετοχικές δομές, την αποκατάσταση υποβαθμισμένων βιοτόπων/οικοσυστημάτων, προστασία αιγιαλού, δασών και υδατορεμάτων, και την επένδυση σε «φυσικές» λύσεις (nature-based solutions) ως ασπίδα στην κλιματική κρίση και προαγωγή νέων προτύπων στο σχεδιασμό που θα τις ενσωματώνουν.»

Νέα Αριστερά: «Οι χρηματοδοτήσεις αυτές πρέπει να εξαιρούνται από τις προβλέψεις του Συμφώνου Σταθερότητας.»

Κόσμος: «Κάθε ευρώ που δαπανάται για την προστασία και την αποκατάσταση της φύσης αποφέρει πολλαπλάσια οικονομικά οφέλη, υπάρχει ωστόσο κενό στην ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για τη φύση, κενό που αναμένεται να γίνει μεγαλύτερο λόγω των νέων υποχρεώσεων που θα προκύψουν από το νόμο για την Αποκατάσταση της Φύσης. Για να μπορέσει να καλυφθεί αυτό το κενό, οι ευρωπαϊκές και εθνικές επενδύσεις στη φύση θα πρέπει, χωρίς αμφιβολία, να αυξηθούν σε τουλάχιστον 50 δισ. ευρώ ετησίως. Για το λόγο αυτό, προτείνεται η δημιουργία ενός νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου για τις δραστηριότητες Αποκατάστασης της Φύσης που θα συμπεριλαμβάνει ενισχύσεις και οικονομική στήριξη σε όσους ασχολούνται με αυτές (γεωργοί, αλιείς, δασολόγοι, κοινότητες και συλλογικότητες, εθελοντές - , ανάλογα με την περιοχή), ενώ, επιπλέον, οι εθνικές κυβερνήσεις θα πρέπει να αυξήσουν το μερίδιο του ΑΕΠ που επενδύεται στη φύση. Τέλος, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να επιδιώξουν τη δημιουργία καινοτόμων χρηματοδοτικών μηχανισμών, οι οποίοι θα μπορέσουν να ενεργοποιηθούν μετά από μελέτη και αναλυτικότερη εκτίμηση σχετικά με τα οφέλη που θα προκύψουν από την προστασία και αποκατάσταση της φύσης.»

8. Εφαρμογή του παγκόσμιου πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα

Παγκοσμίως, το 75% της χερσαίας επιφάνειας και το 66% της έκτασης των ωκεανών επηρεάζεται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Το φαινόμενο αυτό επηρεάζει βαθιά όχι μόνο τα ποικίλα είδη που αποκαλούν αυτά τα οικοσυστήματα σπίτι τους, αλλά και την ευημερία των μελλοντικών γενεών. Πράγματι, μειώνει την ικανότητα των περιοχών αυτών να λειτουργούν ως καταβόθρες άνθρακα και να προστατεύονται από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η ΕΕ δεσμεύτηκε στη [στρατηγική της για τη βιοποικιλότητα για το 2030](#) να δημιουργήσει ένα συνεκτικό και αποτελεσματικά διαχειριζόμενο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών. Το δίκτυο θα πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον το 30% της χερσαίας και το 30% της θαλάσσιας έκτασης της ΕΕ και να περιλαμβάνει τουλάχιστον το ένα τρίτο των αυστηρά προστατευόμενων περιοχών έως το 2030. Επιπλέον, σε παγκόσμιο επίπεδο, το [Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα των Ηνωμένων Εθνών](#) θέτει ως στόχο την αποτελεσματική προστασία του 30% των χερσαίων και εσωτερικών υδάτινων περιοχών και των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών έως το 2030. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η ΕΕ βασίζεται σε έναν εθελοντικό μηχανισμό, ο οποίος, μέχρι στιγμής, δεν είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικός. Επί του παρόντος, μόνο μια μικρή μερίδα Κρατών Μελών της ΕΕ έχουν υποβάλει εθνικές δεσμεύσεις, παρόλο που η προθεσμία ήταν το τέλος του 2022. Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας θα έχει την ευκαιρία να επανεξετάσει τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα και να μετατρέψει αυτές τις εθελοντικές δεσμεύσεις σε νομικά δεσμευτικούς στόχους, συμβάλλοντας στην προστασία αυτών των πολύτιμων οικοσυστημάτων και των μορφών ζωής που συντηρούν.

Ερώτηση: Δεσμεύεται το κόμμα σας για την προστασία των φυσικών περιοχών και την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και του παγκόσμιου πλαισίου για τη βιοποικιλότητα, μετατρέποντας τις εθελοντικές δεσμεύσεις σε νομικά δεσμευτικούς στόχους για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ;

Απαντήσεις: Τέσσερα από τα πέντε κόμματα (πλην Νέας Δημοκρατίας) απάντησαν ότι στηρίζουν τη θέσπιση νομικά δεσμευτικών στόχων για τις προστατευόμενες περιοχές. Επίσης, η ΝΔ, ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, και ο Κόσμος διατύπωσαν και ειδικότερες τοποθετήσεις.

- ο **Ναι**, υποστηρίζουμε τη θέσπιση νομικά δεσμευτικών στόχων για τα κράτη μέλη της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων του 2030 για τις προστατευόμενες περιοχές.

- ο **Όχι**, πιστεύουμε ότι οι εθελοντικές δεσμεύσεις των κρατών μελών της ΕΕ επαρκούν για την επίτευξη των στόχων του 2030 για τις προστατευόμενες περιοχές.

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η ΝΔ υποστηρίζει την προστασία των φυσικών περιοχών και στη διάρκεια της διακυβέρνησής έχει να παρουσιάσει σημαντικό έργο και καινοτόμες πρωτοβουλίες όπως το πρόγραμμα «Απάτητα Βουνά» που εξασφαλίζει καθεστώς υψηλής προστασίας για μια σειρά ορεινών όγκων της πατρίδας μας που έχουν αυξημένη οικολογική σημασία και ομορφιά.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ είναι υπέρ των νομικά δεσμευτικών στόχων, με αποκεντρωμένη πρόνοια και επαρκή χρηματοδότηση για τις χώρες του Νότου και της Μεσογείου, που συχνά δεν μπορούν να διαθέσουν τους ανάλογους χρηματικούς πόρους και τη γνώση που απαιτούνται για τη διαχείριση της πλούσιας βιοποικιλότητας που έχουν.»

Κόσμος: «Η Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα για το 2030 περιέχει τη δέσμευση για τη δημιουργία ενός συνεκτικού και αποτελεσματικά διαχειριζόμενου δικτύου προστατευόμενων περιοχών. Το δίκτυο αυτό θα πρέπει, μέχρι το 2030, να καλύπτει τουλάχιστον το 30% της χερσαίας και το 30% της θαλάσσιας έκτασης της ΕΕ και να περιλαμβάνει τουλάχιστον το ένα τρίτο των αυστηρά προστατευόμενων περιοχών. Τα κράτη μέλη έπρεπε να υποβάλουν τις δεσμεύσεις τους σχετικά με τη συμβολή τους στο παραπάνω δίκτυο, καθώς επίσης και να δεσμευτούν ότι η κατάσταση του 30% των ειδών και των οικοτόπων που προστατεύονται και δε βρίσκονται σήμερα σε ευνοϊκή κατάσταση, θα βελτιωθεί, ενώ η κατάσταση όλων των υπολοίπων προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων δεν θα επιδεινωθούν. Οι εθελοντικές αυτές δεσμεύσεις αποτελούσαν σημαντικό μέρος της στρατηγικής, τα περισσότερα κράτη-μέλη όμως έχουν χάσει ακόμη και την παραταθείσα προθεσμία για την υποβολή τους, επικαλούμενα έλλειψη δεδομένων, έλλειψη ικανότητας εμπειρογνομόνων και καθυστερήσεις στην διαδικασία έγκρισης από τις κυβερνήσεις. Η εθελοντική προσέγγιση λοιπόν είναι αναποτελεσματική ως μέθοδος. Ο ΚΟΣΜΟΣ δεσμεύεται οι εθελοντικές δεσμεύσεις χωρίς καθυστέρηση, να μετατραπούν σε νομικά δεσμευτικούς στόχους για όλα τα κράτη μέλη.»

9. Ανακατεύθυνση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων και άλλων περιβαλλοντικά επιβλαβών επιδοτήσεων προς την πράσινη μετάβαση

Οι επιδοτήσεις σε περιβαλλοντικά επιβλαβείς πρακτικές, όπως τα ορυκτά καύσιμα και οι βιομηχανικές γεωργικές πρακτικές, εντείνουν την υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, την απώλεια της βιοποικιλότητας και την αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Συνεπάγονται τεράστια ανθρώπινα και οικονομικά κρυφά κόστη, ενώ αποτελούν επίσης μια χαμένη ευκαιρία για τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η ανακατεύθυνση αυτών των επιδοτήσεων είναι ζωτικής σημασίας, καθώς θα προωθούσε τη βιωσιμότητα και θα ενίσχυε τη μετάβαση σε μια περιβαλλοντικά πιο υπεύθυνη οικονομία. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν αναλάβει επανειλημμένα μη δεσμευτικές υποχρεώσεις για τη σταδιακή κατάργηση των δημόσιων επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα και για άλλες δραστηριότητες που βλάπτουν τη φύση. Ωστόσο, επί του παρόντος δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο για την υποστήριξη αυτών των δεσμεύσεων. Ως αποτέλεσμα, έχει επιτευχθεί ελάχιστη μόνο πρόοδος. Η ανακατεύθυνση όλων των επιβλαβών επιδοτήσεων προς την πράσινη μετάβαση, με έμφαση στη στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών και των βασικών οικονομικών τομέων αυτής της μετάβασης, θα αποτελούσε ένα βασικό βήμα για τη χρηματοδότηση αυτών των κρίσιμων προσπαθειών.

Ερώτηση: Δεσμεύεται το κόμμα σας για ανακατεύθυνση των ευρωπαϊκών και εθνικών επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων και άλλων περιβαλλοντικά επιβλαβών επιδοτήσεων προς την πράσινη μετάβαση, με πρωταρχική εστίαση στη βοήθεια των ευάλωτων ατόμων και των βασικών οικονομικών τομέων;

Απαντήσεις: Ομοφωνία υπέρ της σταδιακής κατάργησης των επιδοτήσεων στα ορυκτά καύσιμα εκφράζεται με τις απαντήσεις του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, Νέας Αριστεράς και Κόσμου. Η Νέα Δημοκρατία δεν επέλεξε κάποια από τις διαθέσιμες απαντήσεις, τοποθετήθηκε όμως με ειδικότερο σχόλιο.

ο Ναι , υποστηρίζουμε τη θέσπιση και την εφαρμογή νομικών μέτρων για τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων και των περιβαλλοντικά επιβλαβών ευρωπαϊκών και εθνικών επιδοτήσεων και πιστεύουμε ότι οι επιδοτήσεις αυτές θα πρέπει - κατά προτεραιότητα - να ανακατευθυνθούν προς την πράσινη μετάβαση, με έμφαση στη βοήθεια των ευάλωτων ατόμων και των βασικών ενδιαφερομένων.				
				
ο Ναι , υποστηρίζουμε το στόχο της κατάργησης των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων και άλλων περιβαλλοντικά επιβλαβών επιδοτήσεων, και πιστεύουμε ότι αυτές οι επιδοτήσεις θα πρέπει - κατά προτεραιότητα - να ανακατευθυνθούν προς την επίτευξη της πράσινης μετάβασης, με επίκεντρο στη βοήθεια των ευάλωτων ατόμων και των βασικών ενδιαφερομένων στην πράσινη μετάβαση. Ωστόσο, δε θεωρούμε ότι απαιτούνται πρόσθετα νομικά μέτρα για την επίτευξη αυτού του στόχου.				
ο Όχι , δεν υποστηρίζουμε το στόχο της κατάργησης των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων και άλλων περιβαλλοντικά επιβλαβών επιδοτήσεων.				

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια πρωταγωνιστεί στην πράσινη μετάβαση και έχει κάνει ουσιαστικά βήματα προόδου για την ενίσχυση των ΑΠΕ και τον περιορισμό των ορυκτών καυσίμων τόσο για την ηλεκτροπαραγωγή, όσο και στις μεταφορές.

Πλέον η ηλεκτροπαραγωγή γίνεται σε ποσοστό άνω του 50% από πράσινες πηγές ενώ η ηλεκτροκίνηση κερδίζει συνεχώς έδαφος στη χώρα μας.

Μέσα σε αυτή τη διαδικασία η φροντίδα για τους ευάλωτους πολίτες αλλά και όσους πλήττονται άμεσα από την πράσινη μετάβαση, όπως οι κάτοικοι των λιγνιτικών περιοχών, έχει πρωταρχική σημασία για την ΝΔ και την κυβέρνηση. Ειδικά για τις λιγνιτικές περιοχές εκπονήσαμε το ΣΔΑΜ, το Σχέδιο για την Δίκαιη Αναπτυξιακή τους Μετάβαση σε μία οικονομία με άξονες την πράσινη ενέργεια και την καινοτομία.

Για τους δε ενεργειακά ευάλωτους πολίτες υπάρχουν πολλές πρωτοβουλίες και ειδικά προγράμματα της κυβέρνησης όπως οι επιδοτήσεις για την αντιμετώπιση του αυξημένου ενεργειακού κόστους, το επίδομα θέρμανσης, κ.α.»

Νέα Αριστερά: «Η ερώτηση είναι ασαφής ως προς το τι εννοείται με τις «βιομηχανικές γεωργικές πρακτικές».⁵

Κόσμος: «Η Ε.Ε. συμμετέχει στη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα, ωστόσο οι επιδοτήσεις προς τις ΑΠΕ υστερούν σε σχέση με αυτές των ορυκτών καυσίμων. Οι συνολικές επιδοτήσεις στον τομέα της ενέργειας στην Ε.Ε. ανήλθαν σε 390 δισ. ευρώ το 2022., με τις επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων να φτάνουν τα 123 δισ. ευρώ και τις οι επιδοτήσεις για ΑΠΕ στα 88 δισ. ευρώ το 2020. Ο ΚΟΣΜΟΣ προτείνει να αυξηθούν οι επιδοτήσεις προς τις ΑΠΕ και να μειωθούν και σταδιακά να εξαλειφθούν εκείνες των ορυκτών καυσίμων. Ο ΚΟΣΜΟΣ δεσμεύεται να ασκήσει πίεση στους ευρωπαϊκούς φορείς για την ανακατεύθυνση των ευρωπαϊκών και εθνικών επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων προς την “πράσινη” μετάβαση. Επίσης, δεσμεύεται να ασκήσει πίεση προς την ΕΚΤ ώστε να απαγορευτούν τα έμμεσα προγράμματα επιδότησης ορυκτών καυσίμων (προγράμματα επιβράβευσης καταναλωτών από τις εμπορικές τράπεζες ανα την Ευρώπη) και να αντικατασταθούν από προγράμματα επιβράβευσης ΑΠΕ, εγκεκριμένα από την ΕΕ προγράμματα αντιστάθμισης των ρύπων που εκλύονται κατά την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων, αλλά και προγράμματα ενίσχυσης ευάλωτων ατόμων. Επίσης, δεσμεύεται να ασκήσει πίεση προς την ΕΚΤ ώστε να απαγορευτούν τα έμμεσα προγράμματα επιδότησης ορυκτών καυσίμων (προγράμματα επιβράβευσης καταναλωτών από τις εμπορικές τράπεζες ανα την Ευρώπη, όπως οι επιβραβεύσεις με εξαργυρώσιμους σε ευρώ πόντους όταν γεμίζει κανείς το ρεζερβουάρ) και να αντικατασταθούν από προγράμματα επιβράβευσης ΑΠΕ, εγκεκριμένα από την ΕΕ προγράμματα αντιστάθμισης των ρύπων που εκλύονται κατά την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων, αλλά και προγράμματα ενίσχυσης ευάλωτων ατόμων.»

⁵ Ο όρος «βιομηχανικές γεωργικές πρακτικές» αναφέρεται στην εντατική γεωργία.

10. Προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων

Η πράσινη χρηματοδότηση είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την επίτευξη μιας πιο πράσινης οικονομίας, καθώς κατευθύνει τα κεφάλαια και τις επενδύσεις προς περιβαλλοντικά βιώσιμες δραστηριότητες. Ένα πρώτο απαραίτητο βήμα είναι να καθοριστεί τι συνιστά αυτές τις "περιβαλλοντικά βιώσιμες δραστηριότητες". Η ΕΕ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στον τομέα αυτό, δημιουργώντας το 2021 την [ταξινόμηση της ΕΕ](#)*. Ωστόσο, το εν λόγω σύστημα ταξινόμησης είναι ελλιπές, καθώς δεν υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ μη βιώσιμων δραστηριοτήτων που θα πρέπει να καταργηθούν αμέσως, και δραστηριοτήτων που μπορούν τελικά να φθάσουν στην πράσινη κατηγορία, εφόσον καταρτιστεί ένα ειδικό για κάθε δραστηριότητα επενδυτικό σχέδιο. Για την επίτευξη ενός πραγματικά "πράσινου χρηματοδοτικού συστήματος", είναι ζωτικής σημασίας να ενισχυθεί το ρυθμιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τη βιώσιμη χρηματοδότηση. Η πιο αποτελεσματική λύση θα ήταν να επεκταθεί το πλαίσιο ταξινόμησης της ΕΕ από τη σημερινή ενιαία κατηγορία ("βιώσιμη") σε τρεις κατηγορίες με σύστημα φωτεινού σηματοδότη - το νέο σύστημα θα διακρίνει τις οικονομικές δραστηριότητες που είναι "βιώσιμες", "ενδιάμεσες" (σε μετάβαση) και "μη βιώσιμες".

*Η ταξινόμηση της ΕΕ αναφέρεται σε ένα σύστημα ταξινόμησης που θεσπίστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να καθορίσει ποιες οικονομικές δραστηριότητες μπορούν να θεωρηθούν περιβαλλοντικά βιώσιμες.

Ερώτηση: Δεσμεύεται το κόμμα σας να επεκτείνει το πλαίσιο της ΕΕ για τη βιώσιμη οικονομία προσθέτοντας δύο κατηγορίες που βοηθούν στη διαφοροποίηση μεταξύ "ενδιάμεσων" και "μη βιώσιμων" οικονομικών δραστηριοτήτων, εκτός από τις ήδη καθορισμένες "βιώσιμες" δραστηριότητες;

Απαντήσεις: Όλα τα κόμματα υποστηρίζουν την υιοθέτηση ισχυρού πλαισίου για την ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων, ώστε να υπάρχει σαφήνεια που θα διευκολύνει την ενίσχυση των επιχειρήσεων οι οποίες θέτουν πραγματικούς στόχους μετάβασης προς περιβαλλοντικά βιώσιμες πρακτικές.

- ☐ **Ναι**, υποστηρίζουμε την υιοθέτηση ενός εκτεταμένου πλαισίου με τρεις κατηγορίες, αποσαφηνίζοντας το τι αποτελεί "βιώσιμη", "ενδιάμεση" και "μη βιώσιμη" οικονομική δραστηριότητα.

- ☐ **Ναι**, υποστηρίζουμε την υιοθέτηση ενός "εκτεταμένου" πλαισίου με δύο κατηγορίες, αποσαφηνίζοντας το τι αποτελεί "βιώσιμη" και "ενδιάμεση" οικονομική δραστηριότητα.

--	--	--	--	--

- ☐ **Όχι**, δεν υποστηρίζουμε την υιοθέτηση ενός "εκτεταμένου" πλαισίου και πιστεύουμε ότι η τωρινή προσέγγιση της "βιώσιμης" οικονομικής δραστηριότητας είναι επαρκής.

--	--	--	--	--

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η Νέα Δημοκρατία έχει εκφράσει επανειλημμένα την υποστήριξή της για την υιοθέτηση μίας ολιστικής προσέγγισης προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η διασαφήνιση των κριτηρίων για "βιώσιμη", "ενδιάμεση" και "μη βιώσιμη" δραστηριότητα, ωφελεί επιχειρήσεις και επενδυτές, προσφέροντας σαφές πλαίσιο και κίνητρα για στροφή προς βιώσιμες πρακτικές.

Να σημειώσουμε ακόμα ότι η ΝΔ έχει υλοποιήσει διάφορες πολιτικές με στόχο την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα. Η υιοθέτηση ενός εκτεταμένου πλαισίου με τρεις κατηγορίες αποτελεί μια ευκαιρία για την Ελλάδα να ηγηθεί στον τομέα της βιώσιμης οικονομίας.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ υποστήριξε και εξακολουθεί να υποστηρίζει σθεναρά την ταξινομία επενδύσεων χωρίς αστερίσκους που π.χ. «ονοματίζουν» βιώσιμη την πυρηνική ενέργεια και τις επενδύσεις σε φυσικό αέριο.»

Νέα Αριστερά: «Οι μέχρι τώρα πρόοδος στην διασαφήνιση των κατηγοριών στο σύστημα της Ευρωπαϊκής ταξινόμησης είναι εξαιρετικά ασαφής γεγονός που αφήνει περιθώρια για περιπτώσεις καταστρατήγησης της λογικής του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο απαράδεκτος τρόπος με τον οποίο η πυρηνική ενέργεια παρουσιάζεται ως συμβατή με τους στόχους της πράσινης μετάβασης.»

Κόσμος: «Η κατηγοριοποίηση σε "βιώσιμες", "ενδιάμεσες", και "μη βιώσιμες" δραστηριότητες μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εργαλείο για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά οφείλει να υλοποιηθεί με προσοχή και συνεκτικότητα. Για να είναι αποτελεσματική πρέπει να κατηγοριοποιήσει τις οικονομικές δραστηριότητες με τέτοιο τρόπο που θα παρέχει περισσότερες πληροφορίες ώστε να ενθαρρύνουν τη μετάβαση σε πιο βιώσιμες πρακτικές. Τα κρίσιμα θέματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι: Ορισμός Κριτηρίων: Δημιουργία ενός συστήματος τριών κατηγοριών με ορισμό σαφών κριτηρίων για το πώς κατηγοριοποιούνται οι δραστηριότητες σε κάθε κατηγορία. Κριτήρια Μετρησιμότητας: Διασφάλιση ότι τα κριτήρια για την κατηγοριοποίηση θα είναι μετρήσιμα και εφαρμόσιμα. Αυτό είναι σημαντικό για την αξιολόγηση της προόδου και τη διασφάλιση της διαφάνειας. Διαχείριση Μεταβατικών Καταστάσεων: Οι δραστηριότητες που κατατάσσονται ως "ενδιάμεσες" και θα αντιμετωπίσουν διαφορετικές προκλήσεις χρήζουν μεγαλύτερης προσοχής στη διαχείριση της μετάβασης. Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση: Το νέο πλαίσιο για τη βιώσιμη οικονομία απαιτεί συστηματική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων για το νέο σύστημα ταξινόμησης. Οι ζητούμενες βιώσιμες πρακτικές ωστόσο δεν μπορεί να υλοποιηθούν στην Ελλάδα χωρίς την ολοκλήρωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (για την απουσία του οποίου -με ευθύνη των κυβερνήσεων της ΝΔ- η Ελλάδα έχει παραπεμφθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο) και των σχετικών εφαρμοστικών νόμων.»

11. Επίτευξη του στόχου για 100% ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Η αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ενεργειακές πηγές της Ευρώπης είναι ζωτικής σημασίας για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την εξασφάλιση σταθερότερου ενεργειακού εφοδιασμού, καθώς και προσιτών τιμών για τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά. Το 2023, η ΕΕ ενέκρινε την [αναθεωρημένη οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας](#) (RED), η οποία αύξησε το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση της Ευρώπης σε 42,5% έως το 2030. Η αναθεωρημένη οδηγία για τις ΑΠΕ περιλαμβάνει επίσης μια πρόσθετη ενδεικτική αναπλήρωση 2,5% που θα επιτρέψει την επίτευξη του 45%. Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας θα έχει την ευκαιρία να καθορίσει έναν στόχο για το 2040, στο πλαίσιο της επόμενης αναθεώρησης της RED τα επόμενα πέντε χρόνια. Η υποστήριξή σας για την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα είναι κλειδί για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας και της ενεργειακής ανεξαρτησίας.

Ερώτηση: Τι ποσοστό στο μερίδιο της ανανεώσιμης ενέργειας στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση της ΕΕ δεσμεύεται το κόμμα σας να κατοχυρωθεί στο δίκαιο της ΕΕ;

Απαντήσεις: Τρία κόμματα (ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, Νέα Αριστερά και Κόσμος) τάσσονται υπέρ της επίτευξης συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης κατά 100% από ΑΠΕ, μέχρι το 2040. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ υποστηρίζει τη μετάβαση σε 100% ΑΠΕ, εκτιμά όμως ότι η επίτευξη του στόχου θα είναι δύσκολη. Η Νέα Δημοκρατία δεν απάντησε με βάση τις επιλογές. Με έγγραφη τοποθέτηση, εξειδίκευσαν τις θέσεις τους η Νέα Δημοκρατία, ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, η Νέα Αριστερά και ο Κόσμος.

100% έως το 2040				
		 ΠΑΣΟΚ Κίνημα Αλλαγής	 ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ	 ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΖΙ ΜΠΡΟΣΤΑ
Υποστηρίζουμε τη μετακίνηση σε 100% ανανεώσιμη ενέργεια, αλλά η επίτευξή της έως το 2040 θα είναι πολύ δύσκολη.				
	 ΣΥΡΙΖΑ ΠΡΟΩΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ			
Δεν υποστηρίζουμε το στόχο 100% ανανεώσιμης ενέργειας.				

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Στην Ελλάδα, κατά την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ, έχουν προστεθεί περισσότερα από 5GW εγκατεστημένης ισχύος ΑΠΕ, με αποτέλεσμα το 50% της ηλεκτρικής ενέργειας που παράχθηκε στη χώρα μας την περασμένη χρονιά να προέρχεται από ΑΠΕ. Παράλληλα έχει αυξηθεί ο στόχος που έχει περιληφθεί στο αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα για το μερίδιο των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, στο 80% για το 2030.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα απαιτηθεί η προσθήκη επιπλέον 12GW ΑΠΕ έως το 2030, ενώ για το 2050 τίθεται στόχος για 72GW συνολικής εγκατεστημένης ισχύος.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ υποστηρίζει σθεναρά την αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ στο ενεργειακό μίγμα, εφόσον αυτή πραγματοποιείται με σαφή και επικαιροποιημένο χωροταξικό σχεδιασμό, λαμβάνοντας υπόψη και τους στόχους για την προστασία της βιοποικιλότητας, τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, μέσω ενεργειακών κοινοτήτων. Παράλληλα θα πρέπει αν διασφαλιστεί ο πλουραλισμός στην ηλεκτροπαραγωγή και ο δημόσιος έλεγχος στην αγορά ενέργειας.»

Νέα Αριστερά: «Για εμάς δεν έχει σημασία μόνο η διείσδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό σύστημα της χώρας αλλά και ο πλουραλισμός των φορέων που παράγουν καθαρή ενέργεια. Για τον λόγο αυτό δεν υποστηρίζουμε μόνο τους νομικά δεσμευτικούς στόχους για την αύξηση της διείσδυσης των ΑΠΕ αλλά και την υποχρεωτική συμμετοχή φορέων όπως ΕΚΟΙΝ, Δήμοι, ιδιοπαραγωγοί κλπ. στον διαθέσιμο χώρο στο ηλεκτρικό σύστημα της χώρας.»

Κόσμος: «Το 2022 το 39,4% του ηλεκτρικού ενεργειακού μείγματος της Ε.Ε. προήλθε από ΑΠΕ, το 38,7% από ορυκτά καύσιμα και το 21,9% από πυρηνική ενέργεια. Το μερίδιο των ΑΠΕ στο μείγμα παραγόμενης ενέργειας της Ε.Ε. έχει τουλάχιστον διπλασιαστεί από το 2004 και συνεχίζει να αυξάνεται, με στόχο η Ένωση να γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050. Τον Μάρτιο του 2023, η Ε.Ε. πρότεινε την αναθεώρηση της ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρισμού για να επιταχύνει την στροφή προς τις ΑΠΕ, να προστατευτούν οι καταναλωτές και να ενδυναμωθεί η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα. Ο στόχος του 42,5% έως το 2030 για το μερίδιο των ΑΠΕ στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση της Ευρώπης, με προοπτική για 45%, είναι απολύτως εφικτός, εφόσον υλοποιηθούν όλες οι απαραίτητες επενδύσεις και εφαρμοστούν οι εξαγγελλόμενες πολιτικές σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Παρ' όλα αυτά, η απανθρακοποίηση θα πρέπει να έχει επιτευχθεί νωρίτερα από το 2050 (ο ΚΟΣΜΟΣ προτείνει το 2040), γεγονός που συνεπάγεται πως οι στόχοι για το 2030 θα πρέπει να είναι αρκετά πιο φιλόδοξοι.»

12. Φιλική προς τη φύση ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Η ταχεία επέκταση της αιολικής και της ηλιακής ενέργειας είναι ζωτικής σημασίας για να αυξήσουμε την ενεργειακή μας ασφάλεια και να σταματήσουμε την ανεξέλεγκτη κλιματική αλλαγή. Ωστόσο, αυτό πρέπει να γίνει με τη συγκατάθεση της κοινωνίας και με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον. Οι νέοι κανόνες αδειοδότησης της οδηγίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (RED) θέτουν αυστηρότερες προθεσμίες για τις αποφάσεις σχεδιασμού και απαιτούν από τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν περιοχές επιτάχυνσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (RAA), τα οποία είναι ευπρόσδεκτα. Ωστόσο, οι κανόνες εξαιρούν επίσης τα έργα των RAA από τις εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων - οι οποίες παρέχουν ευκαιρίες για δημόσια διαβούλευση - και απαιτούν όλες οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας παντού να θεωρούνται ότι εξυπηρετούν το υπέρτερο δημόσιο συμφέρον. Αυτές οι νέες, περιπτεές διατάξεις υπονομεύουν την εμπιστοσύνη του κοινού στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και τα ζωτικής σημασίας μέτρα προστασίας της φύσης που προβλέπονται στις οδηγίες πλαίσιο για τα πτηνά, τους οικοτόπους και τα ύδατα.

Ερώτηση: Θα επιδιώξει το κόμμα σας να αντιστρέψει την κατάργηση των κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος της οδηγίας για τις ΑΠΕ, και να διασφαλίσει παράλληλα την αντιμετώπιση της κρίσης του κλίματος και της βιοποικιλότητας;

Απαντήσεις:

- ο **Ναι**, πιστεύουμε ότι η ταχεία επέκταση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εξαρτάται από έναν ισχυρό χωροταξικό σχεδιασμό με βάση τα οικοσυστήματα, και γι' αυτό θα επαναφέρουμε την απαίτηση για εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για όλα τα έργα και θα ακυρώσουμε το τεκμήριο του υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος.

- ο **Όχι**, οι νέοι κανόνες αδειοδότησης πρέπει να διατηρηθούν ως έχουν.

- ο **Όχι**, θα επιδιώκαμε περισσότερη χαλάρωση των κανόνων για την προστασία της φύσης, οι οποίοι πιστεύουμε ότι είναι πολύ αυστηροί και/ή διοικητικά κουραστικές για γρήγορη επέκταση στην αιολική και ηλιακή ενέργεια.

Έγγραφες τοποθετήσεις

ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ: «Χρειάζεται αξιολόγηση και τεκμηρίωση του υπέρτερου κάθε φορά δημοσίου συμφέροντος και εναλλακτικών λύσεων.»

Κόσμος: «Ο ΚΟΣΜΟΣ δεσμεύεται να πιέσει για την διασφάλιση των κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος και μάχεται για την αντιμετώπιση της κρίσης του κλίματος και της βιοποικιλότητας. Το 2022 ήταν έτος ρεκόρ για την εγκατεστημένη νέα ηλιακή φωτοβολταϊκή ισχύ (+ 41 GW), η οποία ήταν κατά 60 % μεγαλύτερη από το 2021 (26 GW). Παρόμοια εικόνα υπήρξε και για τη χερσαία και υπεράκτια αιολική ισχύ (45 % μεγαλύτερη εγκατεστημένη ισχύς σε σύγκριση με το 2021), μεταξύ άλλων χάρη στην επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης, όπως σημειώνεται στο Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την αιολική ενέργεια, που δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο του 2023. Ο στόχος της Ε.Ε. για ΑΠΕ τουλάχιστον 42,5 % έως το 2030 θα απαιτήσει αύξηση της εγκατεστημένης δυναμικότητας από 204 GW το 2022 σε πάνω από 500 GW το 2030. Οι διαδικασίες εγκατάστασης νέων σταθμών ΑΠΕ θα πρέπει να επιταχυνθούν. Για να μην υπάρξει ζημία για το περιβάλλον από την περαιτέρω ανάπτυξη ΑΠΕ, θα πρέπει όλα τα κράτη-μέλη να επικαιροποιήσουν ή και να εκπονήσουν χωροταξικά σχέδια (χερσαία και θαλάσσια), μέσω διαφανών και δημοκρατικών διαδικασιών, με ουσιαστική διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες. Παράλληλα, θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη όλα τα περιβαλλοντικά ζητήματα, που ανακύπτουν μέσα από την εκπόνηση των περιβαλλοντικών μελετών. Για την Ελλάδα είναι κρίσιμος και επείγει ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός, ο οποίος εκκρεμεί.»

13. Επιτάχυνση της προόδου προς μια καλή κατάσταση των ποταμών, των λιμνών και των υπόγειων υδάτων

Οι άνθρωποι, τα ζώα και τα φυτά εξαρτώνται από το νερό για την επιβίωσή τους. Πέρα από το ρόλο του στη στήριξη της ζωής, παίζει επίσης βασικό ρόλο στη γεωργία, σε διάφορες βιομηχανικές διαδικασίες και στη ρύθμιση του κλίματος. Δυστυχώς, οι πόροι γλυκού νερού στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν πολυάριθμες απειλές, όπως η ρύπανση, η υπερεκμετάλλευση και η κλιματική αλλαγή. Η [οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα](#), το κύριο κομμάτι της νομοθεσίας της ΕΕ για τα ύδατα, θέτει ως στόχο την επαναφορά όλων των λιμνών, ποταμών και υπόγειων υδάτων σε καλή κατάσταση το 2027. Ωστόσο, από την υιοθέτησή της το 2000, έχει σημειωθεί πολύ μικρή πρόοδος για την προστασία και την αποκατάσταση των λεκανών απορροής. Επιπλέον, σχεδόν το 60% των ποταμών και λιμνών της ΕΕ δεν βρίσκονται ακόμη και σήμερα σε καλή κατάσταση, ενώ πολλά ύδατα εξαιρούνται από την τήρηση των νομικών υποχρεώσεων. Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας θα έχει την ευκαιρία να συμμετάσχει σε αυτή τη διαδικασία και να προωθήσει την καλύτερη εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα.

Ερώτηση: Θα δεσμευτεί το κόμμα σας να πιέσει τα κράτη μέλη να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα και να επιταχύνουν την πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα για καλή κατάσταση των ποταμών, λιμνών και υπόγειων υδάτων το 2027;

Απαντήσεις: Τέσσερα κόμματα (ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, Νέα Αριστερά και Κόσμος) συμφωνούν στην ανάγκη στήριξης και επιτάχυνσης της εφαρμογής της οδηγίας 2000/60ΕΚ για τα ύδατα. Η ΝΔ δηλώνει μεν στήριξη στους στόχους για επίτευξη της καλής οικολογικής κατάστασης των υδάτινων συστημάτων της Ευρώπης, προσανατολίζεται όμως προς την παράταση των χρονοδιαγραμμάτων εφαρμογής της οδηγίας.

○ Ναι, υποστηρίζουμε τους στόχους της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα, και πιστεύουμε ότι τα Κράτη Μέλη πρέπει να επιταχύνουν την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων της οδηγίας.				
○ Ναι, υποστηρίζουμε τους στόχους της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα αλλά πιστεύουμε ότι τα Κράτη Μέλη χρειάζονται περισσότερο χρόνο και ευελιξία για τους επιτύχουν.				
○ Όχι, πιστεύουμε ότι η εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα δεν είναι εφαρμόσιμη και καλούμε για μείωση των στόχων της οδηγίας.				

Έγγραφες τοποθετήσεις

Νέα Αριστερά: «Οι δεσμεύσεις αυτές μπορούν και πρέπει να τίθενται εν ισχύει υπό την προϋπόθεση ότι συνοδεύονται από αντίστοιχες χρηματοδοτήσεις και από συμφωνία για την εξαίρεση των εν λόγω δαπανών από τις προβλέψεις του συμφώνου σταθερότητας.»

Κόσμος: «Η οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, έχει ως στόχο την επαναφορά όλων των ευρωπαϊκών υδάτων (λίμνες, ποτάμια, υπόγεια ύδατα) σε καλή κατάσταση έως το 2027. Εφαρμόζεται όμως ανεπαρκώς από τα κράτη μέλη, κάτι που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη πολιτικής βούλησης και στη μη εξασφάλιση πόρων προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά και στην έλλειψη συνοχής μεταξύ της πολιτικής για τα ύδατα και των τομεακών πολιτικών της ΕΕ. Ο ΚΟΣΜΟΣ θέτει σε προτεραιότητα τα ποτάμια ελεύθερης ροής, τα οποία ενισχύουν την ανθεκτικότητα απέναντι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (όπως οι ξηρασίες, οι πλημμύρες και οι πυρκαγιές) και η προστασία τους συμβάλει στην ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας των γλυκών νερών, όπως αναφέρεται και στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα για το 2030. Επιπλέον, οι υγρότοποι είναι από τα πιο πλούσια σε άνθρακα οικοσυστήματα που θα πρέπει να τεθούν υπό καθεστώς αυστηρής προστασίας έως το 2030. Στην πορεία προς την κλιματική ανθεκτικότητα και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, Ο ΚΟΣΜΟΣ θα πείσει ώστε τα κράτη μέλη να επιταχύνουν το βηματισμό προς την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα ύδατα.»

14. Καλύτερη εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής

Η αλιεία διαδραματίζει καίριο ρόλο στην κοινωνία, την οικονομία και το επισιτιστικό σύστημα της ΕΕ, υποστηρίζοντας την απασχόληση και συμβάλλοντας στη διατροφική ευημερία του πληθυσμού. Ωστόσο, η περίπλοκη σύνδεσή τους με την κλιματική αλλαγή και η υπεραλίευση δημιουργεί προκλήσεις, επηρεάζοντας τη θαλάσσια βιοποικιλότητα και τα ιχθυαποθέματα και συμβάλλοντας σε ευρύτερα περιβαλλοντικά ζητήματα. Το 2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τη "[δέσμη μέτρων για την αλιεία](#)", μια σειρά στρατηγικών και συστάσεων πολιτικής που υποστηρίζουν τους αλιείς της ΕΕ στη μετάβαση προς περιβαλλοντικά βιώσιμες, κοινωνικά δίκαιες και οικονομικά βιώσιμες πρακτικές. Μία από τις συστάσεις της είναι η καλύτερη εφαρμογή ορισμένων νομικών διατάξεων της [Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής](#), προκειμένου να τερματιστεί η υπεραλίευση και να επιτευχθεί η διαχείριση της αλιείας με βάση το οικοσύστημα.

Ερώτηση: Θα δεσμευτεί το κόμμα σας να εφαρμόσει πλήρως την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, για τον τερματισμό της υπεραλίευσης και την εφαρμογή της διαχείρισης της αλιείας με βάση το οικοσύστημα;

Απαντήσεις: Όλα τα κόμματα στηρίζουν την ανάγκη τερματισμού της υπεραλίευσης και της σωστής αλιευτικής διαχείρισης, με βάση τις ανάγκες των οικοσυστημάτων, στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.

- ο **Ναι**, υποστηρίζουμε την πλήρη εφαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής για την επίτευξη μιας βιώσιμης αλιείας χαμηλού αντίκτυπου στην ΕΕ.

- ο **Όχι**, πιστεύουμε ότι δεν υπάρχει περαιτέρω ανάγκη να ενισχυθεί η εφαρμογή της τρέχουσας Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και ότι οι σημερινές προσπάθειες είναι ικανοποιητικές για την επίτευξη μιας βιώσιμης αλιείας χαμηλού αντίκτυπου στην ΕΕ.

- ο **Όχι**, πιστεύουμε ότι οι σημερινοί στόχοι της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής δεν είναι ρεαλιστικοί και πρέπει να αναθεωρηθούν.

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η πλήρης εφαρμογή της ΚΑΛΠ συνάδει με τις δεσμεύσεις της Ελλάδας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΝΔ έχει εκφράσει επανειλημμένα την υποστήριξή της για την υλοποίηση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και συνεχίζει να υλοποιεί διάφορες πολιτικές με στόχο την ενίσχυση της βιώσιμης αλιείας, όπως η θέσπιση αλιευτικών περιοχών Natura 2000. Η εφαρμογή της ΚΑΛΠ οφελεί το αλιευτικό σύνολο, διασφαλίζοντας την υγεία των ιχθυαποθεμάτων και την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του κλάδου.»

ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ: «Χρειάζεται να εξειδικευθεί το πλαίσιο εφαρμογής της συγκεκριμένης πολιτικής.»

Κόσμος: «Ο ΚΟΣΜΟΣ δεσμεύεται στον στόχο για τερματισμό της υπεραλίευσης και την εφαρμογή της διαχείρισης της αλιείας με βάση το οικοσύστημα, προτάσσοντας την υιοθέτηση σχημάτων συμμετοχικής διαχείρισης της αλιείας και προσβλέποντας ταυτόχρονα στη βελτίωση των κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών του αλιευτικού κλάδου στην Ε.Ε.. Η πρωταρχική επιδίωξη είναι η εμπόδιση της υπεραλίευσης. Χρειαζόμαστε μέτρα για εγγυημένη αποτροπή, τόσο σε ό,τι αφορά τις πάγιες πρακτικές και δραστηριότητες του αλιευτικού στόλου όσο και τις αλιευτικές δραστηριότητες που στοχεύουν σε προστατευόμενα ενδιαφέροντα. Παράλληλα χρειαζόμαστε μέτρα ισχυρού ελέγχου των παραβατικών πρακτικών αλίευσης σε σχέση με το είδος, το μέγεθος και τις επιτρεπόμενες ποσότητες των αλιευμάτων, τον έλεγχο τήρησης των χωροχρονικών περιορισμών και των παραβάσεων μεγέθους και τύπου των αλιευτικών εργαλείων. Ταυτόχρονα, είναι απαραίτητο να ληφθούν μέτρα για την ανάκτηση από τους βυθούς των απολεσθέντων και εγκαταλελειμμένων αλιευτικών εργαλείων, ιδίως δίχτυων και παγίδων που συνεχίζουν να εγκλωβίζουν θαλάσσιους οργανισμούς και να σταματήσει η αλίευση των «παρεμπιπτόντων αλιευμάτων», δηλαδή των μη εμπορεύσιμων ψαριών ή και άλλων ειδών (π.χ. θαλάσσια θηλαστικά, χελώνες, καρχαρίες, θαλασσοπούλια), που πιάνονται στα δίχτυα και συχνά απορρίπτονται νεκρά στην θάλασσα.»

15. Ενσωμάτωση της οικοσυστημικής προσέγγισης σε όλες τις θαλάσσιες πολιτικές

Οι θάλασσες έχουν ζωτικό ρόλο στη ρύθμιση του κλίματος. Αποθηκεύουν ποσότητες άνθρακα ισοδύναμες με τα χερσαία οικοσυστήματα και απομακρύνουν περίπου το ένα τρίτο του CO2 που εκπέμπεται από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Φιλοξενούν επίσης ένα ευρύ φάσμα οικοσυστημάτων και παρέχουν τεράστια πολιτιστική και ψυχαγωγική αξία. Ως εκ τούτου, η προστασία τους είναι απαραίτητη και χρειάζεται μια οριζόντια προσέγγιση. Ενώ η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία προκάλεσε μια στροφή από την περιβαλλοντική υποβάθμιση προς μια πιο βιώσιμη κοινωνία, η απουσία ουσιαστικής προσοχής στον ωκεανό μας στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία προκαλεί ανησυχίες και συγκρούσεις κατά την εφαρμογή της. Πράγματι, οι πολιτικές που σχετίζονται με τους ωκεανούς στερούνται ευθυγράμμισης και συνοχής με τους πρόσφατα υιοθετηθέντες στόχους της ΕΕ και τους διεθνείς στόχους για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα. Χρειάζονται βελτιώσεις για να καταστούν οι πολιτικές αυτές κατάλληλες για την αποτελεσματική προστασία των ωκεανών μας και την προώθηση μιας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας.

Ερώτηση: Υποστηρίζει το κόμμα σας την προσαρμογή των θαλάσσιων πολιτικών της ΕΕ ώστε να ευθυγραμμιστούν με τους στόχους για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, για την προώθηση μίας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας;

Απαντήσεις: Ομοφωνία των κομμάτων για οικοσυστημική προσέγγιση στις θαλάσσιες πολιτικές, μέσω και της ενίσχυσης του νομοθετικού πλαισίου.

- ο **Ναι**, δεσμευόμαστε να προσαρμόσουμε όλες τις θαλάσσιες πολιτικές της ΕΕ στους ευρωπαϊκούς και διεθνείς στόχους για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα και υποστηρίζουμε νέες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

- ο **Ναι**, δεσμευόμαστε να προσαρμόσουμε όλες τις θαλάσσιες πολιτικές της ΕΕ στους ενωσιακούς και διεθνείς στόχους της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, αλλά μόνο μέσω μη νομοθετικών μέτρων.

- ο **Όχι**, δεν πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η συνοχή μεταξύ των θαλάσσιων πολιτικών της ΕΕ και των ευρωπαϊκών και διεθνών στόχων για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα.

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η προσαρμογή των θαλάσσιων πολιτικών είναι απαραίτητη για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η Νέα Δημοκρατία έχει ηγηθεί σε θέματα περιβαλλοντικής

προστασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η υιοθέτηση νέων νομοθετικών πρωτοβουλιών μπορεί να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ θεωρεί ότι η βιώσιμη και ανθεκτική γαλάζια οικονομία πρέπει να βρίσκεται τόσο στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για ανάκαμψη όσο και στον διάλογο σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.»

Κόσμος: «Ο ΚΟΣΜΟΣ υποστηρίζει τις θαλάσσιες πολιτικές της ΕΕ που στοχεύουν στην προώθηση της βιώσιμης γαλάζιας οικονομία, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και τη βιώσιμη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων. Οι θαλάσσιες πολιτικές της ΕΕ οι οποίες ευθυγραμμίζονται με τους στόχους για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα είναι οι ακόλουθες: Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (MSFD) Οδηγία Πλαίσιο για την Πολιτική Περί Υδάτων (WFD) Οδηγία για τη Στρατηγική για τον Ανανεώσιμο Ήλιο (RES Directive) και την Οδηγία για την Αιολική Ενέργεια (WMD) Οδηγία για τη Συλλογή και Διαχείριση Πληροφοριών Περί Περιβάλλοντος (INSPIRE) Ο ΚΟΣΜΟΣ επιδιώκει την περαιτέρω ανάπτυξη των θαλάσσιων πολιτικών με: Μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης των ωκεανών, με γνώμονα την βιωσιμότητα Ενίσχυση των επενδύσεων σε επιστημονική έρευνα για την κατανόηση των επιπτώσεων των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο περιβάλλον. Ανάπτυξη πρωτοβουλιών που στοχεύουν στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από θαλάσσιες δραστηριότητες, όπως η ναυτιλία και η αλιεία. Ενισχυμένο Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό με ενσωμάτωση μέτρων προσαρμογής και μείωσης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Ανάπτυξη θαλάσσιων υποδομών για τις Ανανεώσιμες πηγές Ενέργειας. Ενίσχυση της Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας για την αποφυγή περιβαλλοντικών κινδύνων. Νομική δέσμευση για προστασία του 30% των θαλασσών μας, με στόχο να καταστεί το 10% των θαλάσσιων περιοχών υπό αυστηρή προστασία.»

16. Βελτίωση της της συμμετοχής του κοινού και της πρόσβασης στην πληροφορία και τη δικαιοσύνη

Για την ορθή εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, είναι ζωτικής σημασίας τόσο για την κοινωνία των πολιτών όσο και κάθε πολίτη ατομικά να διασφαλίζεται πρόσβαση σε δημόσιες πληροφορίες και - αν χρειαστεί - να διασφαλίζεται δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη μέσω των εθνικών δικαστηρίων.⁶ Από το 2022, η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για το ενδιαφερόμενο κοινό παρεμποδίζεται σε 21 από τα 27 κράτη μέλη λόγω επίμονων εμποδίων. Μαζί με την ανεπαρκή πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τη λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων, τα εμπόδια αυτά περιλαμβάνουν περιορισμούς στο δικαίωμα των περιβαλλοντικών ΜΚΟ και των μεμονωμένων ατόμων να προσφύγουν σε δικαστήρια, υψηλό και απαγορευτικό κόστος και δικαστές που λαμβάνουν αποφάσεις σε ανεπαρκές πεδίο εφαρμογής. Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας θα έχει την ευκαιρία να βελτιώσει την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, αντιμετωπίζοντας και αίροντας τα συνεχιζόμενα εμπόδια στην πρόσβαση στην πληροφορία και τη δικαιοσύνη στα κράτη μέλη - διασφαλίζοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών.

Ερώτηση: Θα δεσμευτεί το κόμμα σας για τη βελτίωση της πρόσβασης του κοινού στην πληροφορία και την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη;

Απαντήσεις: Τα τέσσερα από τα πέντε κόμματα (ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, Νέα Αριστερά και Κόσμος) δεσμεύθηκαν για ενίσχυση στη χώρα μας της πρόσβασης του κοινού σε πληροφορίες και στη δικαιοσύνη, καθώς και συμβολή στη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε ολόκληρη την ενωμένη Ευρώπη.

- ο **Ναι**, δεσμευόμαστε για την ενίσχυση της εφαρμογής σε εθνικό επίπεδο των ισχύοντων στόχων σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφορία και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, και στην περαιτέρω υποστήριξη πρωτοβουλιών σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση της αντιφατικής και άνισης συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε ολόκληρη την ΕΕ και τα κράτη μέλη.

- ο **Ναι**, υποστηρίζουμε την ενίσχυση της εθνικής εφαρμογής των υφιστάμενων υποχρεώσεων σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφορία και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, αλλά δεν πιστεύουμε ότι απαιτούνται περαιτέρω πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ.

- ο **Όχι**, δεν υποστηρίζουμε τη λήψη περαιτέρω μέτρων για την πρόσβαση του κοινού στην πληροφορία και την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

⁶ Με βάση την [επισκόπηση περιβαλλοντικής εφαρμογής](#) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2022, βλ. [εδώ](#), σ. 5.

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η πρόσβαση στην πληροφορία και η αποτελεσματική λειτουργία της Δικαιοσύνης είναι βασική προτεραιότητα της κυβέρνησης της ΝΔ.»

Κόσμος: «Ο ΚΟΣΜΟΣ υποστηρίζει πλήρως την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως μία μοναδική πολιτική ευκαιρία για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που έχει μπροστά της η ανθρωπότητα. Ωστόσο πρέπει να διασφαλίσουμε ότι οι περιβαλλοντικές πολιτικές θα πάψουν να διαμορφώνονται πίσω από κλειστές πόρτες. Οι προσχηματικές διαβουλεύσεις, οι φωτογραφικές διατάξεις νόμων, οι «κρυφές» τροπολογίες, και οι συνεχείς τροποποιήσεις της νομοθεσίας αποτελούν κακή νομοθέτηση και βλάπτουν τη δημοκρατία μας. Η πρόσβαση στην πληροφορία, ένα κατοχυρωμένο δικαίωμα στην Ευρώπη, συχνά δεν υπηρετείται σωστά και οι εθνικές αρχές σε αρκετές περιπτώσεις παρέχουν ανεπαρκή ή χρονικά περιορισμένη πρόσβαση στην πληροφόρηση. Ο ΚΟΣΜΟΣ δεσμεύεται να εργαστεί μαζί με άλλες πολιτικές δυνάμεις για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου πρόσβασης στην πληροφόρηση σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στο πλαίσιο της επιδίωξης περισσότερης και βαθύτερης δημοκρατίας είναι αναγκαίο αυτό το νέο πλαίσιο που θα διασφαλίζει την ουσιαστική κοινωνική συμμετοχή στη διαβούλευση και την διαδικασία λήψης αποφάσεων. Επίσης, ο ΚΟΣΜΟΣ θα επιδιώξει την άρση των περιορισμών στο δικαίωμα των περιβαλλοντικών ΜΚΟ και των μεμονωμένων ατόμων να προσφεύγουν σε δικαστήρια, με προτάσεις για σταθερό χαμηλό κόστος προσφυγής σε όλα τα κράτη μέλη και δέσμευση για ενημερωτικές εκστρατείες και ψηφιακά εργαλεία σε όλα τα κράτη μέλη ώστε να παρέχεται πλήρης ενημέρωση στους πολίτες για τα δικαιώματα πρόσβασης στην πληροφόρηση και για το κόστος και τα βήματα προσφυγής στην δικαιοσύνη.»

17. Προώθηση μιας δίκαιης και ισότιμης μετάβασης

Η μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα στην ΕΕ γίνεται πιο έντονα αισθητή σε τοπικό επίπεδο. Εκατομμύρια πολίτες θα πρέπει να επανεκπαιδευτούν ή να βρουν νέα απασχόληση, καθώς οι ρυπογόνες βιομηχανίες θα αντικατασταθούν από βιομηχανίες που είναι θετικές για τη φύση και κλιματικά ουδέτερες. Επιπλέον, τα νοικοκυριά με χαμηλότερο εισόδημα έχουν τη μεγαλύτερη δυσκολία πρόσβασης σε καθαρή ενέργεια και τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, όπως αντλίες θερμότητας, ηλεκτρικά οχήματα και ηλιακούς συλλέκτες. Ενώ το τρέχον [πλαίσιο της ΕΕ για τη δίκαιη μετάβαση](#) επικεντρώνεται στην ταχεία απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές σε ορισμένες συγκεκριμένες περιοχές, απαιτούνται πρόσθετα ευρύτερα μέτρα. Εάν η πράσινη μετάβαση δεν συνοδεύεται από πολιτικές που μετριάζουν τις κοινωνικές επιπτώσεις της, θα βιώσουμε αύξηση της ανισότητας, αύξηση της φτώχειας και μείωση της κοινωνικής συνοχής. Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας θα έχει την ευκαιρία να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση, διασφαλίζοντας ότι η μετάβαση προς τη βιωσιμότητα δεν θα αφήσει κανέναν στο περιθώριο.

Ερώτηση: Δεσμεύεται το κόμμα σας για δίκαιη μετάβαση, ζητώντας μεγάλης κλίμακας επενδύσεις της ΕΕ για προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας, ανακαινίσεων και επανακατάρτισης / επαναπασχόλησης;

Απαντήσεις: Ομοφωνία των πέντε κομμάτων στην ανάγκη ενίσχυσης της ευρωπαϊκής πορείας προς την κλιματική ουδετερότητα, μέσα από επενδυτικά προγράμματα μεγάλης κλίμακας που θα επιτύχουν μια δίκαιη και ισότιμη μετάβαση.

- ο **Ναι**, υποστηρίζουμε τη θέσπιση περαιτέρω επενδυτικών προγραμμάτων μεγάλης κλίμακας της ΕΕ για τη διευκόλυνση μιας δίκαιης και ισότιμης μετάβασης.

- ο **Όχι**, δεν υποστηρίζουμε τη θέσπιση περαιτέρω επενδυτικών προγραμμάτων μεγάλης κλίμακας της ΕΕ για τη διευκόλυνση μιας δίκαιης και ισότιμης μετάβασης.

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η κυβέρνηση της ΝΔ έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει μια σειρά προγραμμάτων ενεργειακής αποδοτικότητας που έχουν ενισχύσει εκατοντάδες χιλιάδες νοικοκυριά και επιχειρήσεις, να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, κάνοντας παράλληλα μεγάλη εξοικονόμηση ενέργειας και χρημάτων.»

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: «Η μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα θα αποτύχει εάν δεν διασφαλιστεί τόσο η εργασιακή μετάβαση στους κλάδους που πρόκειται να πληγούν όσο και η μετάβαση των οικονομικά ασθενέστερων. Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ έχει στον πυρήνα του προγράμματός του τη διασφάλιση μιας δίκαιης μετάβασης για όλους/όλες, που δεν θα αφήνει κανένα πίσω. Και για το σκοπό αυτό θεωρούμε ότι πρέπει απαραίτητα να ενισχυθούν οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές χρηματοδοτήσεις τόσο για την

επανακατάρτιση εργαζομένων σε κλάδους που αναπόφευκτα θα πληγούν, όσο και για τη μετάβαση των οικονομικά ασθενέστερων νοικοκυριών και ιδίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Επιπλέον οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές θα πρέπει να διασφαλίσουν ειδικά για τις περιοχές που πλήττονται περισσότερο από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα (π.χ. λιγνιτικές περιοχές) ότι δεν θα υπάρξει καμιά απώλεια ως προς την εργασία, το ΑΕΠ και το διαθέσιμο εισόδημα (ρήτρα μηδενικού ελλείμματος).»

Νέα Αριστερά: «Οι δεσμεύσεις αυτές μπορούν και πρέπει να τίθενται εν ισχύει υπό την προϋπόθεση ότι συνοδεύονται από αντίστοιχες χρηματοδοτήσεις και από συμφωνία για την εξαίρεση των δαπανών για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και την προσαρμογή θιγόμενων περιοχών από τις προβλέψεις του συμφώνου σταθερότητας.»

Κόσμος: «Μία δίκαιη και συμπεριληπτική πράσινη μετάβαση προϋποθέτει μεγάλης κλίμακας επενδύσεις, αλλά και συνεκτικές στρατηγικές, με ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου, εφαρμογή καινοτόμων φορολογικών μέτρων και κινήτρων, ουσιαστικό κοινωνικό διάλογο και επίσης, κατάλληλη εκπαίδευση, ενημέρωση και συνεργασία. Τα προγράμματα καθαρής ενέργειας και ενεργειακής αποδοτικότητας πρέπει να πολλαπλασιαστούν και να συμπεριλάβουν μεγάλους αριθμούς δικαιούχων, με ε προτεραιότητα στην ανακαίνιση των κτιρίων, στην πρόσβαση σε καθαρή και ανανεώσιμη ενέργεια, στις επενδύσεις στις δημόσιες μεταφορές, στην ποδηλασία και το περπάτημα και τις σχετικές υποδομές, καθώς και στην ενεργειακή εκπαίδευση και κατάρτιση των πολιτών. Εκτός από τις επενδύσεις απαιτούνται νομοθετικές και φορολογικές μεταρρυθμίσεις ώστε να υπάρχει απόλυτη διαφάνεια και πρόσβαση στην πληροφορία. Χρειαζόμαστε φορολογία που θα επιβαρύνει τους ρυπαντές, και θα ενιχεύει τις καθαρές εναλλακτικές λύσεις. Επίσης, χρειάζονται κίνητρα για τη μετάβαση σε βιώσιμες πρακτικές και τεχνολογίες. Το χρηματοδοτικό πλαίσιο πρέπει να είναι διαφανές ως προς τον τρόπο διανομής των χρηματοδοτήσεων και παράλληλα να προσφέρει επαρκή ευελιξία. Προτεραιότητα είναι η διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης, ώστε να μην υπάρχουν ανισότητες στην πρόσβαση στα οφέλη της μετάβασης, και η ενίσχυση των ομάδων που είναι περισσότερο ευάλωτες στις επιπτώσεις της μετάβασης. Τέλος χρειάζεται δημιουργία δικλείδων ασφαλείας για τον αποκλεισμό χρηματοδότησης επιβλαβών δραστηριοτήτων.»

18. Μείωση της επίδρασης της ΕΕ στην αποψίλωση των δασών

Παρά το γεγονός ότι [επτά στους δέκα Ευρωπαίους επιθυμούν προϊόντα μηδενικής αποψίλωσης των δασών](#) στα ράφια των σούπερ μάρκετ τους, η ΕΕ εξακολουθεί να είναι ένας από τους μεγαλύτερους εισαγωγείς προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση τροπικών δασών και συναφών εκπομπών παγκοσμίως. Το 2023, η ΕΕ υιοθέτησε ένα νέο νόμο με στόχο να σταματήσει το εμπόριο προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση των δασών στην ευρωπαϊκή αγορά - [κανονισμό για την ελαχιστοποίηση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών](#). Εάν η ΕΕ θέλει να αντιμετωπίσει πλήρως την ανησυχία των καταναλωτών για το θέμα αυτό, αυτός ο νέος νόμος για την αποψίλωση των δασών πρέπει να επεκταθεί πέρα από το σημερινό πεδίο εφαρμογής του, που αφορά μόνο τα τροπικά δάση. Εφόσον εκλεγεί, το κόμμα σας θα έχει την ευκαιρία να υποστηρίξει την ένταξη στο νόμο προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση άλλων δασικών εκτάσεων, όπως σαβάνες, λιβάδια και υγρότοποι.

Ερώτηση: Δεσμεύεται το κόμμα σας να μειώσει τον αντίκτυπο της ΕΕ στην αποψίλωση υποστηρίζοντας την επέκταση του πεδίου του Κανονισμού για τα προϊόντα μηδενικής αποψίλωσης (EUDR) σε άλλες δασικές εκτάσεις, όπως σαβάνες και λιβάδια;

Απαντήσεις: Ομοφωνία των πέντε κομμάτων για την ανάγκη μείωσης του ρόλου της ΕΕ στην αποψίλωση των δασών του πλανήτη και δέσμευση για επέκταση της εφαρμογής του κανονισμού της ΕΕ και σε άλλα δασικά οικοσυστήματα, όπως οι σαβάνες και τα λιβάδια.

- ο **Ναι**, υποστηρίζουμε την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της EUDR σε άλλες δασικές εκτάσεις κατά την επόμενη πενταετία.

				
ο Όχι , δεν υποστηρίζουμε την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της EUDR σε άλλες δασικές εκτάσεις κατά την επόμενη πενταετία.				

Έγγραφες τοποθετήσεις:

Νέα Δημοκρατία: «Η αποψίλωση των δασών αποτελεί σημαντικό παράγοντα εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου και απώλειας βιοποικιλότητας. Η επέκταση της EUDR είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση της αποψίλωσης σε παγκόσμιο επίπεδο και για την διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δασών και των οικοσυστημάτων που εξαρτώνται από αυτά.

Η ΝΔ ηγείται σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο και έχει δεσμευτεί για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία θέτει φιλόδοξους στόχους για την προστασία των δασών.»

Κόσμος: «Η αποψίλωση και η υποβάθμιση των δασών αποτελούν σημαντικές αιτίες της υπερθέρμανσης του πλανήτη και της απώλειας βιοποικιλότητας. Θεωρώντας τη γεωργία ως βασική γενεσιουργό αιτία των προβλημάτων αυτών, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 για προϊόντα μηδενικής αποψίλωσης (EUDR), θέσπισε υποχρεωτικούς κανόνες για όλους τους φορείς εκμετάλλευσης και τους εμπόρους που διαθέτουν στην αγορά της Ε.Ε. ή εξάγουν από αυτήν βασικά προϊόντα που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του (βοοειδή, κακάο, καφές, ελαιοφώινικας, σόγια και ξυλεία). Από αυτό το θεσμικό πλαίσιο, όμως, απουσιάζει η μέριμνα και για άλλα απειλούμενα οικοσυστήματα, με υψηλό απόθεμα άνθρακα και πλούσια βιοποικιλότητα, όπως τα θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα, οι υδροβιότοποι, οι τυρφώνες και οι σαβάνες, τα οποία όμως είναι αναγκαία προκειμένου να αποφευχθεί η μετατόπιση της πίεσης από τις περιοχές αποψίλωσης προς αυτές τις περιοχές. Ιδιαίτερα μάλιστα στην περίπτωση των σαβανών, όπου τεράστιες περιοχές είτε καλλιεργούνται με δημητριακά, βαμβάκι και ζαχαροκάλαμο είτε έχουν μετατραπεί σε βοσκότοπους, με υπερβόσκηση βοοειδών, προβάτων και καμηλών που προκαλεί την ερημοποίησή τους. Ο ΚΟΣΜΟΣ θα συμμετάσχει στο διάλογο και στις πολυμερείς προσπάθειες και θα επιδιώξει την την επέκταση του πεδίου του Κανονισμού, για τα προϊόντα μηδενικής αποψίλωσης (EUDR) και σε άλλες δασικές εκτάσεις, όπως ενδεικτικά, οι σαβάνες και τα λιβάδια.»

Αποστολή του WWF είναι να σταματήσει την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και να χτίσει ένα μέλλον αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπων και φύσης, προστατεύοντας τη βιοποικιλότητα, διασφαλίζοντας τη βιώσιμη χρήση των ανανεώσιμων φυσικών πόρων, και προωθώντας τη μείωση της ρύπανσης και της σπάταλης κατανάλωσης.

Χαριλάου Τρικούπη 119-121,
114 73 Αθήνα

Τηλ.: 210 3314893
Fax: 210 3247578

e-mail: support@wwf.gr
www.wwf.gr

You Tube <http://www.youtube.com/wwfgrwebtv>

<http://www.facebook.com/WWFGreece>

<https://twitter.com/WWFGreece>